

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

***Інститут бізнес-освіти*
Кафедра міжнародного менеджменту**

галузь знань **07 Управління та адміністрування**
спеціальність **073 Менеджмент**
спеціалізація **Бізнес-адміністрування універсальна**

Освітньо-професійна програма **8М10 «Бізнес-адміністрування (універсальна)»**

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

***на тему: Розвиток фінансового менеджменту страхової компанії в умовах
глобальних ризиків (на прикладі ПрАТ «УАСК АСКА-Життя»)***

Здобувача: Савченка Романа Анатолійовича
(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент
Мартинюк О. В
(підпис)

**Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією з
атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри к.е.н., доцент
М.О.Бурмака
(підпис)

Київ 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»
ІНСТИТУТ БІЗНЕС - ОСВІТИ
Кафедра міжнародного менеджменту**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ**

**«БІЗНЕС- АДМІНІСТРУВАННЯ
УНІВЕРСАЛЬНА»
07 Управління та адміністрування
073 «Менеджмент»
8М10 «Бізнес-адміністрування
універсальна»**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Є.Г.Панченко

(підпис)

2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

М.О.Бурмака

(підпис)

2022 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Савченко Роману Анатолійовичу

заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: «Розвиток фінансового менеджменту страхової компанії в умовах
глобальних ризиків (на прикладі ПрАТ «УАСК АСКА-Життя»)»

Тему затверджено наказом ректора Університету "16 " грудня 2021 р. № 1902-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах

ПрАТ «УАСК АСКА-Життя»

**План кваліфікаційної магістерської роботи і терміни подання розділів
науковому керівникові**

**Розділ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ
РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ**

(термін подання – до 24.01.22)

**Розділ 2 ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ
КОМПАНІЇ «АСКА-ЖИТТЯ»**

(термін подання - до 21.02.22)

**Розділ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ**

(термін подання – до 21.03.22)

Термін подання завершеної роботи науковому керівникові для оформлення відгуку

(до 16.05.22)

Об'єкт дослідження:	система фінансового менеджменту ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»
Предмет дослідження:	теоретико-методичні та практичні засади розвитку фінансового менеджменту ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» з урахуванням сучасних глобальних ризиків
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	аналіз системи фінансового менеджменту страхової компанії з метою розробки напрямів диверсифікації фінансових ресурсів в умовах сучасних глобальних ризиків

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

розкрити сутність менеджменту фінансових ресурсів страхової компанії та охарактеризувати джерела їх формування; розглянути теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами страхової компанії; уточнити науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії; охарактеризувати сучасні глобальні ризики для діяльності страхових компаній.

У розділі 2

надати загально-економічну характеристику ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»; оцінити фінансовий стан ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»; оцінити використання фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ».

У розділі 3

визначити критерії оптимізації та диверсифікації структури фінансових ресурсів страхової компанії; визначити шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії; розробити план диверсифікації фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» в умовах сучасних глобальних ризиків.

Завдання підготував
науковий керівник _____

(підпис)

Мартинюк О.В.

(прізвище, ініціали)

"20" грудня 2021 р.

Завдання одержав
здобувач _____

(підпис)

Савченко Р.А.

(прізвище, ініціали)

"20" грудня 2021 р.

РЕФЕРАТ

Магістерська робота містить 110 сторінок, 28 таблиць, 12 рисунків, список літератури з 69 найменувань, 5 додатків.

«Розвиток фінансового менеджменту страхової компанії в умовах глобальних ризиків (на прикладі ПрАТ «УАСК АСКА-Життя»)»

Об’єктом дослідження виступає система фінансового менеджменту ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ».

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади розвитку фінансового менеджменту ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ» з урахуванням сучасних глобальних ризиків.

Мета дослідження полягає у аналізі системи фінансового менеджменту страхової компанії з метою розробки напрямів диверсифікації фінансових ресурсів в умовах сучасних глобальних ризиків.

Завданнями роботи є:

- розкрити сутність менеджменту фінансових ресурсів страхової компанії та охарактеризувати джерела їх формування;
- розглянути теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами страхової компанії;
- уточнити науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії;
- охарактеризувати сучасні глобальні ризики для діяльності страхових компаній;
- надати загально-економічну характеристику ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ»;
- оцінити фінансовий стан ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ»;
- оцінити використання фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ»;
- визначити критерії оптимізації та диверсифікації структури фінансових ресурсів страхової компанії;
- визначити шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії;
- розробити план диверсифікації фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ» в умовах сучасних глобальних ризиків.

Робоча гіпотеза полягає в тому, що удосконалення фінансового менеджменту страхової компанії в умовах глобальних ризиків доцільно здійснити шляхом диверсифікації фінансових ресурсів, а саме за рахунок включення до портфелю військових облігацій.

Інформаційна база дослідження це фінансова звітність ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ», статистичні матеріали, роботи вітчизняних та закордонних фахівців

За результатами дослідження сформульовані рекомендації стосовно вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами страхової компанії в сучасних умовах.

Одержані результати можуть бути використані у практичній діяльності суб’єктів господарювання – страхових компаній.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2021-2022 рр.

Рік захисту роботи – 2022 р.

В І Д Г У К
на кваліфікаційну магістерську роботу
студента Інституту бізнес-освіти
освітньо-професійної програми 8М10 «Бізнес-адміністрування (універсальна »
Савченка Романа Анатолійовича
на тему: «Розвиток фінансового менеджменту страхової компанії в умовах
глобальних ризиків (на прикладі ПрАТ «УАСК АСКА-Життя»)»

- 1. Актуальність теми:** Ефективне функціонування страхового ринку будь-якої країни є важливою складовою загального розвитку національної економіки. Розвиток страхової діяльності в Україні вимагає підвищеної уваги до управління фінансами страхових компаній з метою забезпечення їх фінансової стійкості. Фінанси страхової компанії - це засоби, що забезпечують її діяльність при здійсненні страхового захисту і представляють собою засоби, які дають змогу відшкодовувати страхувальнику збитки. Тому фінансовий менеджмент – система відносин, що виникають з приводу залучення і використання фінансових ресурсів – дозволяє вирішити питання про величину і склад активів страхової компанії, про структуру джерел фінансування діяльності страхової компанії, про організацію поточного і перспективного управління фінансовою діяльністю в умовах посилення глобальних ризиків та загальної нестабільності. Саме цим питання присвячена магістерська робота.
- 2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи:** в роботі розглянуто організаційно-методологічні та правові засади управління фінансами страхових компаній. Позитивним моментом є обґрунтування рекомендацій виходячи з ситуації, яка склалась в Україні в зв'язку з військовою агресією РФ.
- 3. Наявність самостійних розробок автора:** самостійно проведений аналіз фінансового стану ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ», а також обґрунтовано критерії оптимізації та диверсифікації структури фінансових ресурсів страхової компанії. Автор самостійно оцінено використання фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» та запропоновано диверсифікувати структуру портфелю компанії шляхом включення в нього військових облігацій.
- 4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій:** висновки і пропозиції, розроблені автором роботи можуть суттєво збагатити арсенал управлінських інструментів із розробки, впровадження та підтримки процесів диверсифікації фінансів страхової компанії.
- 5. Наявність недоліків:** Недоліки переважно редакційного характеру, для подальшого дослідження та впровадження в практичну діяльність досліджуваного підприємства можуть бути актуальними рекомендації, які сприятимуть зростанню термінів окупності необоротних, оборотних та активів взагалі ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ».
- 6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:** робота відповідає вимогам, виконана на високому теоретично-прикладному та практичному рівнях та може бути допущена до захисту перед ЕК.

Науковий керівник: доцент кафедри міжнародної економіки, к.е.н., доцент
(посада, вчене звання, науковий ступінь)

_____ Мартинюк О.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

“ 25 ” травня 2022 р.

Рецензія
на магістерську дипломну роботу
Савченка Романа Анатолійовича
на тему: «Розвиток фінансового менеджменту страхової компанії в умовах
глобальних ризиків (на прикладі ПрАТ «УАСК АСКА-Життя»)»

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем розвитку фінансового менеджменту страхової компанії.

В умовах посилення впливу фінансової та політичної кризи національної економіки найважливішими чинниками успішного розвитку вітчизняних страхових компаній у довгостроковій перспективі є наявність фундаментальної мети розвитку і побудова ефективної системи управління їх фінансами, орієнтованої на досягнення цієї мети.

Мета дослідження у даній роботі полягає у розробці напрямів управління та диверсифікації фінансових ресурсів страхової компанії на основі узагальнення теоретичних та оцінки практичних аспектів досліджуваної проблематики.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність фінансових ресурсів страхової компанії, методичні аспекти управління фінансовими ресурсами та науково-методичних підходів до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами. Досліджено основні глобальні ризики страховиків у світі та Україні.

Другий розділ присвячено оцінці фінансового стану страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» та аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

У третьому розділі розроблено альтернативний варіант диверсифікації фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК АСКА-Життя», який дасть змогу компанії отримати більший інвестиційний прибуток та залишатися лідером за даним показником на ринку страхування життя в Україні. Обґрунтовано напрями удосконалення диверсифікації фінансових ресурсів страхової компанії та запропоновано оптимальне розміщення фінансових ресурсів страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ». Розкрита тема соціальної відповідальності компанії.

Отже, необхідно зазначити, що представлена робота є самостійним закінченим дослідженням. Тема кваліфікаційної магістерської роботи розкрита, основні положення та висновки достатньо обґрунтовані. Робота може бути рекомендована до захисту з оцінкою «відмінно», а її автор заслуговує на присудження ступеня магістра.

Рецензент: Генеральний директор

ПрАТ «УАСК АСКА-Життя»

Пантова Олена

02" червня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.....	6
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	6
1.1. Теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами страхової компанії.....	6
1.2. Фактори та глобальні ризики страхової діяльності.....	18
1.3. Науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії.....	27
Висновки до розділу 1	39
РОЗДІЛ 2.....	41
ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «АСКА-ЖИТТЯ».....	41
2.1. Загально-економічна характеристика ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»....	41
2.2. Оцінка фінансового стану ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ».....	46
2.3. Оцінка використання фінансових ресурсів.....	60
Висновки до розділу 2	66
РОЗДІЛ 3.....	68
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	68
3.1. Критерії оптимізації структури фінансових ресурсів страхової компанії..	68
3.2. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії	73
3.3. Диверсифікація фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК АСКА-Життя» та соціальна відповідальність компанії.....	80
Висновки до розділу 3	92
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах посилення впливу фінансової та політичної кризи національної економіки найважливішими чинниками успішного розвитку вітчизняних страхових компаній у довгостроковій перспективі є наявність фундаментальної мети розвитку і побудова ефективної системи управління їх фінансами, орієнтованої на досягнення цієї мети.

Досвід розвинених країн, розвиток управлінських технологій, упровадження вартісного підходу до управління бізнесом на українських страхових компаніях переконливо довели, що пріоритетною метою розвитку страхових компаній є максимізація її вартості. Управління фінансовими ресурсами в ринкових умовах спрямоване на підвищення ринкової вартості й інвестиційної привабливості компанії. Ефективне фінансове управління вимагає безперервності, послідовності і комплексності використання методів і важелів, завдяки яким фінансовий механізм компанії найкраще пристосовується до змін в умовах утвердження ринкової економіки.

Для формування механізму якісного та ефективного управління фінансовими ресурсами страхової компанії, необхідно дотримуватися принципів системності та комплексності, що стає особливо актуальним є у зв'язку із економічною та політичною нестабільністю у світі, глобалізацією бізнесу, збільшенням підприємницьких ризиків та жорсткістю конкуренції. Рівень фінансового потенціалу й умови фінансових ринків розширюють або обмежують можливості формування страховими компаніями достатнього обсягу фінансових ресурсів. Все це зумовлює необхідність розробки ефективної політики управління фінансовими ресурсами як одного з найважливіших елементів в загальній стратегії діяльності та розвитку страхових компаній.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами страхових компаній зробили вітчизняні вчені, а саме: М.В. Балицька [8], А.Л. Баранов [9], О. О. Гаманкова [17], О.В. Кнейслер [27], Н.Г. Нагайчук [35-39], Н.С. Опешко [43], І.Д. Самошкіна [47], А.А. Супрун [52], О.В. Шевчук [60-61], Л.В. Шірінян [63].

Проте, і нині залишаються актуальними питання, пов'язані з розробкою та реалізацією ефективної стратегії і менеджменту фінансовими ресурсами страхової компанії, як цілісної системи, підпорядкованої єдиній фінансовій і генеральній стратегії функціонування та розвитку компанії в сучасних умовах невизначеності та глобальних ризиків, що притаманні мінливому ринковому середовищу.

Мета дослідження полягає у аналізі системи фінансового менеджменту страхової компанії з метою розробки напрямів диверсифікації фінансових ресурсів в умовах сучасних глобальних ризиків.

Для досягнення поставленої мети слід виконати ряд **завдань**:

- розкрити сутність менеджменту фінансових ресурсів страхової компанії та охарактеризувати джерела їх формування;
- розглянути теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами страхової компанії;
- уточнити науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії;
- охарактеризувати сучасні глобальні ризики для діяльності страхових компаній;
- надати загально-економічну характеристику ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»;
- оцінити фінансовий стан ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»;
- оцінити використання фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»;
- визначити критерії оптимізації та диверсифікації структури фінансових ресурсів страхової компанії;
- визначити шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії;
- розробити план диверсифікації фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» в умовах сучасних глобальних ризиків.

Об'єктом дослідження є система фінансового менеджменту ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ».

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні засади розвитку фінансового менеджменту ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» з урахуванням сучасних глобальних ризиків.

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою дослідження є концепції та підходи сучасної економічної теорії, економічного аналізу, теорії управління, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців, де обґрунтовано концептуальні засади інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

В роботі використовувалися методи: теоретичного узагальнення та порівняння – для розкриття змісту і сутності фінансових ресурсів страхової компанії; статистичного і графічного аналізу – для вивчення, групування, порівняння та наочного відображення емпіричних даних з метою дослідження тенденцій розвитку страхової компанії та параметрів управління її фінансовими ресурсами; системного аналізу, формалізації – для розробки основних напрямів оптимізації структури фінансових ресурсів; комплексного аналізу – для розробки прикладних рекомендацій щодо реалізації стратегії диверсифікації ресурсів страхової компанії.

Інформаційною базою роботи слугувала фінансова звітність ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ», статистичні матеріали, роботи вітчизняних та закордонних фахівців.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що запропоновані висновки та рекомендації щодо вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами страхової компанії можуть бути використані у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами страхової компанії

Організація фінансів страхових компаній – це форми, методи, способи формування та використання фінансових ресурсів страховика, контроль за їх обсягом для досягнення поставлених цілей. Під фінансовими ресурсами страховика розуміють централізовані та децентралізовані грошові фонди і резерви цільового призначення, які формуються у процесі страхової діяльності і призначенні для виконання зобов'язань зі страхового захисту, підтримання платоспроможності та фінансової стійкості страховика. При цьому поняття страхові резерви і страхові фонди є підпорядниками відносно поняття фінансові ресурси [38, с. 110].

Зазначені терміни розрізняються межею їх використання за економічним змістом є результатом розподілу та перерозподілу ВВП або доходів господарюючого суб'єкта. І, узагальнюючи розуміння цих термінів в довідниковій, економічній, фінансовій, страховій літературі, говорить про те, що вони відображають певне акумулювання ресурсів для подальшого використання.

Отже, фонд, який створює саме страховик, і є страховим фондом, і не слід в це поняття включати всі необхідні державні та суспільні витрати. Під страховими резервами будемо розуміти частину страхового фонду, яка утворюється залежно від видів страхування з метою гарантії майбутніх страхових відшкодувань і страхових сум. Тобто поняття «страховий фонд» є ширшим за поняття «страхові резерви»

Специфіка фінансів страховика, що полягає у ймовірності неспівпадіння обсягу сформованих страхових резервів і потреб у виплаті страхового відшкодування, відбивається на складі і структурі її фінансових ресурсів. Тому

важливим для формування фінансових ресурсів страховика стає визначення джерел фінансових ресурсів[41, с. 72].

Статутний капітал страховика займає найбільшу частку в структурі власного капіталу та є фінансовою основою його діяльності. На початковому етапі функціонування страхової компанії «статутний капітал є єдиною гарантією забезпечення платоспроможності». Саме тому, порядок формування та дотримання розміру статутного капіталу страховика суворо регулюється.

Кількісні вимоги до формування статутних капіталів страховиків визначено Законом України «про внесення змін до Закону України «Про страхування» зі змінами №252-VI від 10.04.2008 р» [1, с. 66], в якому встановлено такі мінімальні розміри статутних капіталів:

- для страховиків, які займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя (загальними або ризикованими) – в сумі еквівалентній 1 млн. Євро;
- для страховиків, які займаються страхуванням життя – в сумі еквівалентній 10 млн. Євро.

Кількісні вимоги до формування статутного капіталу страхової компанії доповнюються якісними вимогами до нього. Статутний капітал страховика формується в грошовій формі [39, с. 112].

Лише до 25 % статутного капіталу страховикам дозволяється формувати за рахунок державних цінних паперів. Забороняється використовувати для формування статутного капіталу векселі, кошти страхових резервів, а також кошти отриманні в кредит, в позику та під заставу, і вносити до статутного капіталу нематеріальні активи.

Що ж до гарантійного фонду страховика, то до нього належить, додатковий та резервний капітал, а також сума нерозподіленого прибутку. Додатковий капітал з'являється в результаті статутної діяльності страхової компанії. Він складається з додатково вкладеного капіталу (утворюється лише у страховиків, які є акціонерними товариствами) та іншого додаткового капіталу. Як правило

додатковий капітал складає лише невелику частку власного капіталу страхової компанії.

Методика формування резервного капіталу не має галузевої специфіки та відповідає загальним принципам організації господарської діяльності будь – яких суб'єктів господарювання.

За рахунок нерозподіленого прибутку страховики можуть створювати вільні резерви.

Відповідно до чинного законодавства, вільні резерви – це частка власних коштів страховика, яка резервується з метою додаткового забезпечення платоспроможності страховика. Рішення про формування цих резервів та порядок їхнього створення приймається страховою компанією самостійно. Водночас слід зауважити що наявність вільних резервів дозволяє страховій компанії приймати на своє утримання ризики більшої страхової вартості.

Економічний зміст фінансових ресурсів та їх призначення визначають особливості інвестування. Джерелами фінансових ресурсів страхової організації є власний, залучений та позиковий капітали, що характеризують інвестиційний потенціал страховика (рис. 1.1).

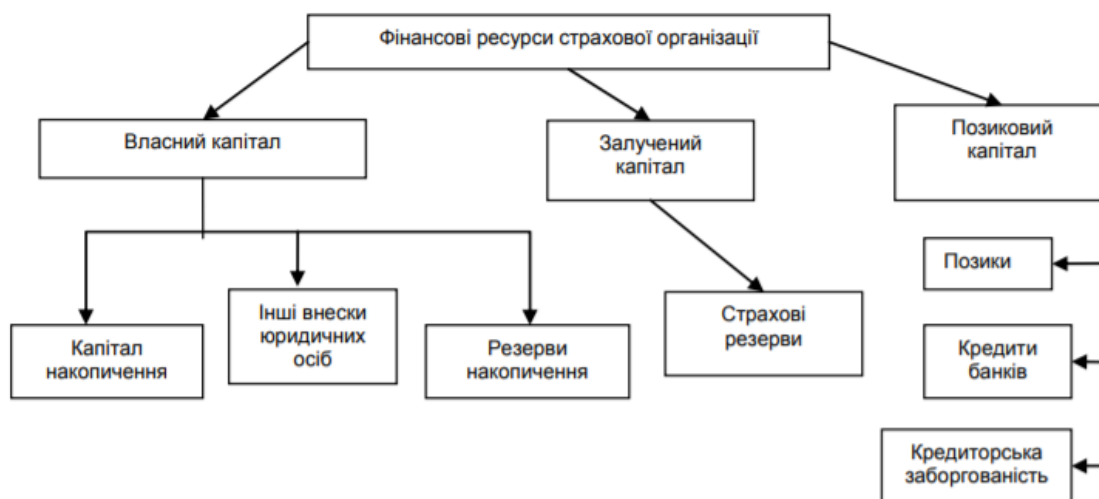

Рис. 1.1 - Структура фінансових ресурсів страхових організацій за джерелами фінансування [60, с. 84].

На початковому етапі формування інвестиційних ресурсів базисним елементом є власний капітал, який в процесі діяльності страхової організації

поповнюється з різних джерел. Обсяг власних фінансових ресурсів має важливе значення на початковому етапі функціонування страхової компанії, оскільки в цей час, як правило, ще не повністю сформований адекватний страховий фонд, який здатен покрити великі страхові збитки. У цьому випадку особливо зростає роль статутного капіталу, що виступає інструментом управління бізнес-ризиком страховика. Власні фінансові ресурси є чинником фінансової стійкості страхової компанії, а їх обсяг повинен бути недостатнім для повного і своєчасного виконання страхових зобов'язань. У свою чергу рівень достатності встановлюється зовнішніми і внутрішніми вимогами до платоспроможності страхової компанії. Власний капітал є основою функціонування розвитку страхової організації. До зовнішню частини інвестиційних ресурсів страхової організації відноситься позиковий та залучений капітал [53, с. 2263].

Залучений капітал є основним джерелом інвестицій, і тому має суттєвий вплив на макроекономіку. Залучений капітал – страхові резерви – це величина зобов'язань страховика за договорами страхування, співстрахування та перестрахування, яка має певний рівень невизначеності у часі та обсягу виконання страхових зобов'язань. Невизначеність моменту настання необхідності виконання страхових зобов'язань знижує ефективність інвестиційної діяльності страхової компанії. Залучений капітал являє собою грошові кошти, отримані у вигляді страхової премії та акумулюються страховиком на час дії договору страхування [53, с. 2265].

Позиковий капітал включає в себе кредиторську заборгованість та банківський кредит. Страхові компанії вкрай рідко вдаються до банківського кредитування, і воно використовується в основному на цілі, не пов'язані з інвестуванням. Страхова організація формує за рахунок цих коштів страхові резерви.

Страхові резерви тимчасово можуть використані страховиком в якості інвестиційного джерела. Слід зазначити, що страхові резерви є основним інвестиційним джерелом страхової організації (рис. 1.2).

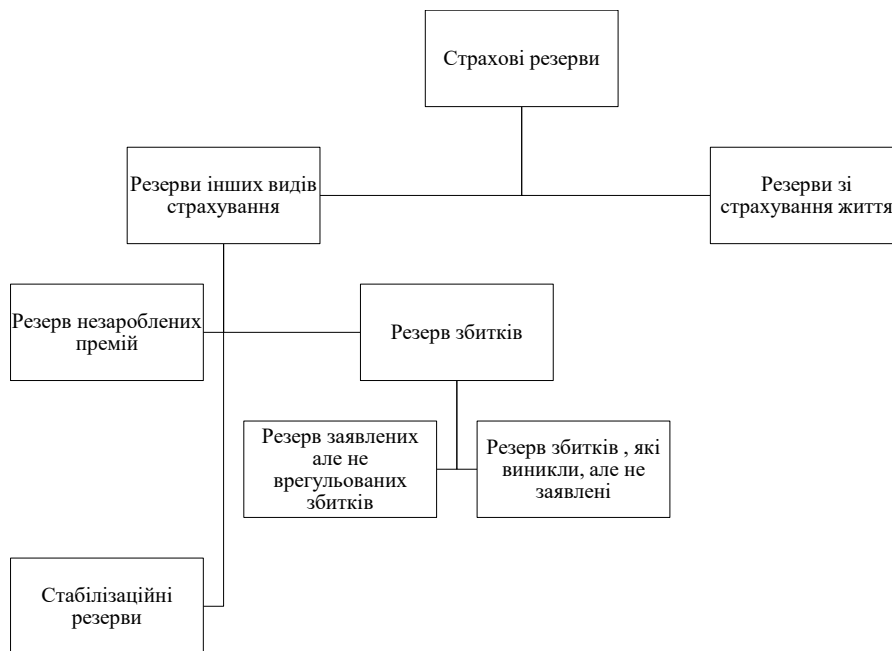

Рис.1.2 - Класифікація страхових резервів [47, с. 787].

Поточна страхова, фінансова та інвестиційна діяльність тісно пов'язані між собою та є взаємозалежними. Модель руху грошових потоків у страховій організації представлена на рис. 1.3.

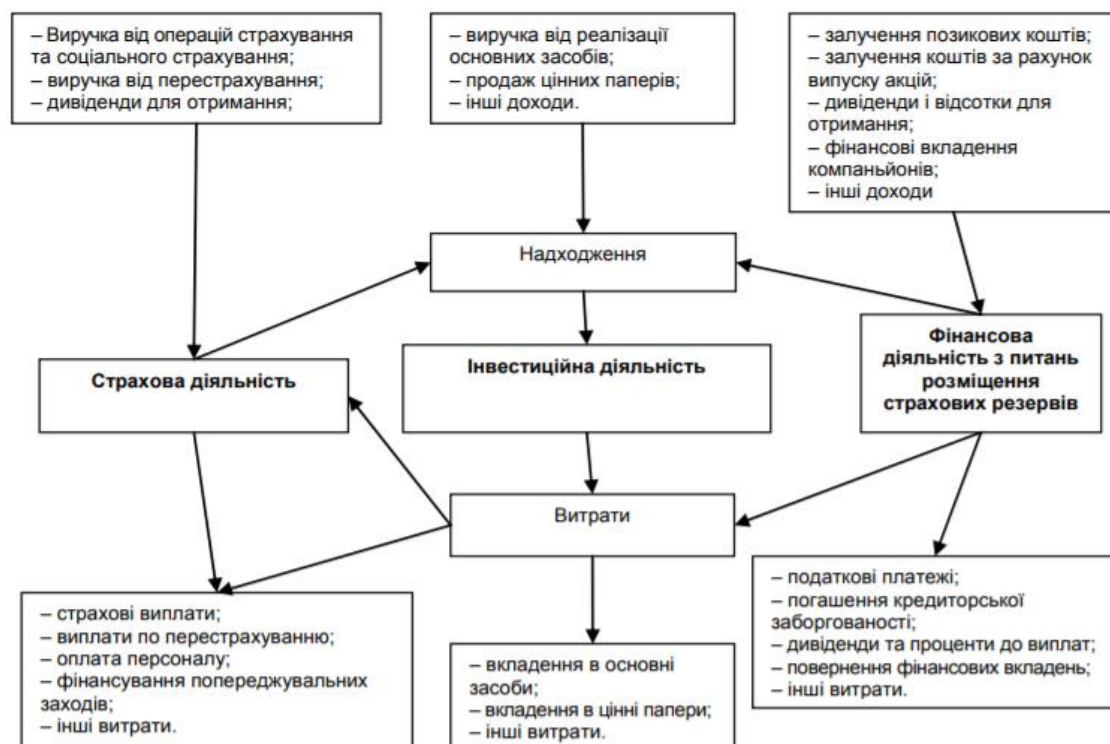

Рис. 1.3 - Модель руху грошових потоків страхової компанії [36, с. 224].

Страхові компанії посідають особливе місце у забезпеченні інвестиційного процесу. По-перше, страховики самостійно можуть виконувати функції інвесторів, оскільки вони мобілізують значні фінансові ресурси юридичних, фізичних осіб та спрямовують їх у різні види інвестицій. По-друге, за допомогою страхування можна стимулювати інвестиційну активність вітчизняних, іноземних власників капіталу шляхом виконання страхових операцій за видами страхування, що гарантують інвесторам повернення вкладених коштів, а у деяких випадках і відшкодування не отриманого доходу в разі настання непередбачуваних подій, що призвели до втрати фінансових вкладень [38, с. 34].

Страхова організація має у розпорядженні певні фінансові ресурси, інвестування яких є джерело інвестиційного доходу. За рахунок інвестиційного прибутку страховик має можливість виконати зобов'язання перед страхувальниками, стабілізувати власний фінансовий стан, знизити інфляційний тиск та компенсувати збитковість певних видів страхування. Специфіка договору купівлі-продажу страхової послуги дає можливість страховику впродовж деякого періоду розпоряджатися коштами, що отримані від страхувальників, та інвестувати їх у різні сфери економіки.

Згідно ст. 31 Закону України «Про страхування» [4] від 07.03.1996 № 85/96-ВР кошти страхових резервів повинні розміщуватися з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості та мають бути представлені активами таких категорій:

- грошові кошти на поточних рахунках;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації, іпотечні сертифікати цінні папери, що імітуються державою
- права вимоги до пере страховиків;
- інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України;
- банківські метали;

- кредити страхувальникам – фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми. У цьому разі кредит не може бути видано раніше, ніж через один рік після набрання чинності договором страхування, та на строк, який перевищує період, що залишився до закінчення дії договору страхування;

- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених Національним Банком України.

Кошти резервів із страхування життя можуть використовуватися для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників визначеному Кабінетом Міністрів України. Страховикам забороняється інших видів кредитної діяльності [48, с. 104].

Під час розгляду можливості використовувати кошти страхових організацій в якості інвестиційних ресурсів, необхідно проаналізувати структуру ресурсів з точки зору методів інвестування, оптимальних строків, впродовж яких вони можуть використовуватися. Кошти, що знаходяться у розпорядженні страхових організацій, є сукупністю ресурсів, які призначені для виконання зобов'язань перед страхувальниками та нормального функціонування компанії. До таких ресурсів входять поточні надходження та фонди, що знаходяться у розпорядженні страховиків (сформовані за рахунок власних і залучених коштів) [41, с. 71].

Інвестиційні можливості фінансових ресурсів страхової компанії характеризуються:

- можливим терміном використання ресурсів;
- визначення терміну інвестування;
- отримання інвестиційного доходу з урахуванням принципу «ризик-дохідність»;
- ліквідність.

Інвестиційні можливості фінансових ресурсів страхової організації наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Структура фінансових ресурсів страхової організації та їх інвестиційні можливості [35, с. 208].

Структура фінансових ресурсів	Інвестиційні можливості, у тому числі:			
	Термін використання інвестицій	Можливість планування з метою інвестування	Можливість отримання доходів з урахуванням принципу «ризик-дохідність»	Можливість перетворення у грошові кошти для здійснення страхових виплат
Власний капітал, у тому числі:	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
капітал накопичення				
інші внески юридичних осіб	Довгострокова	Низька	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
резерви накопичення	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня
Залучений капітал, у тому числі:	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
резерв зі страхування життя (матеріальні резерви)				
резерви інших видів страхування, крім страхування життя (технічні резерви)	Різна (в залежності від видів страхування)		Високий, нерегулярний дохід	Ліквідність середня, низька
стабілізаційні резерви	Різна (в залежності від результатів страхової компанії за звітний період)	Висока	Нерегулярний дохід	Ліквідність середня
Позиковий капітал, у тому числі:	Короткострокова	Низька	Нерегулярний дохід	Ліквідність висока
кредиторська заборгованість				

У структурі власного капіталу усі складові (капітал накопичення, інші внески юридичних осіб, резервні накопичення) мають довгостроковий характер і можуть бути інвестовані у довгострокові фінансові інструменти. У даному випадку інвестиційна політика має бути спрямована на придбання боргових та пайових цінних паперів, а також нерухомості. Резерви зі страхування життя інвестують у довгострокові фінансові інструменти, оскільки чим довшим є термін договору, тим більш довгостроковими можуть бути інвестиції. Технічні резерви формуються за рахунок короткострокових договорів страхування. Стабілізаційні резерви формуються з метою забезпечення фінансової надійності страховиків, і вони мають довгостроковий характер [10].

Цілями інвестування фінансових ресурсів можуть бути:

- забезпечення достатнього рівня платоспроможності, необхідного для виконання страхових зобов'язань і збереження фінансової стійкості страхової компанії;
- отримання прибутку;
- збереження активів організації від інфляції;
- збільшення вартості страхової компанії;
- підвищення конкурентоспроможності компанії.

Отже, фінансові ресурси страхової організації – це сукупність тимчасово вільних коштів, що знаходяться в обігу страхової компанії та використовуються для здійснення страхової, інвестиційної, фінансової діяльності [18, с. 44].

Фінансові ресурси страхової компанії є неоднорідними, економічний зміст та їх призначення визначають особливості інвестування. Джерелами фінансових ресурсів є власний, залучений та позиковий капітали. Власні фінансові ресурси є чинником фінансової стійкості страхової компанії. Їх обсяг повинен бути достатнім для повного і своєчасного виконання страхових зобов'язань. У свою чергу рівень достатності встановлюється зовнішніми і внутрішніми вимогами до платоспроможності страхової компанії. Величина власного капіталу залежить від вимог держави і потреб страхової компанії. Вона повинна бути достатньою для гарантії фінансової безпеки, тому її необхідно планувати і контролювати.

Принципи організації фінансів страхових компаній [29]:

1. Принцип самоокупності – страхова компанія покриває свої витрати за рахунок отриманого доходу.

2. Принцип самофінансування – страховик не тільки покриває свої витрати за рахунок отриманого доходу, а й отримує суму прибутку, достатнього для його розширеного відтворення.

Принципам самоокупності та самофінансування відповідає комерційний розрахунок, що значно впливає на організацію фінансів страхових компаній. Комерційний розрахунок – це метод господарювання, що полягає в постійному порівнянні (у грошовому вираженні) витрат та результатів діяльності страхової компанії. Його мета – отримання максимального прибутку при мінімальних витратах капіталу та мінімально можливого ризику. Передбачає, що фінансові відносини страхової організації як суб'єкта господарювання регламентуються державою в основному економічними методами – за допомогою важелів відповідно страхової, податкової, кредитної, амортизаційної та процентної політики.

Побудова такого дерева цілей дасть змогу чіткіше визначити методи, підцілі, розробити рішення як верхнього рівня, так і по горизонту, дозволить впорядкувати прийоми та інструментарій управління страховою організацією.

Місія страхової організації є визначальним елементом щодо її стратегії та тактики. У формуванні місії страхової організації має брати участь держава, окреслюючи загальні принципи та тенденції.

Знаходження і ставлення цілі, котра в найбільш узагальненому вигляді представляється як рішення найближчих завдань задач і довгострокових планів по розвитку страхової справи є одним з найважливіших етапів управління страховою компанією. При цьому слід зазначити, що страхові резерви є фінансовим забезпеченням головної цілі страхової організації, яка обумовлює особливості управління її фінансовими ресурсами. Слід також враховувати великі розміри фінансових ресурсів, якими володіє страхова організація, роль страхового

захисту у суспільстві, соціальне значення страхування, інвестиційні можливості страхування тощо [47, с. 788].

До схеми управління фінансовими ресурсами страхової компанії можна застосувати структурний підхід. Так, можна застосувати ієрархічний принцип побудови дерева цілей, які будуть визначальними моментами щодо управління фінансовими ресурсами страхової організації (рис. 1.4).

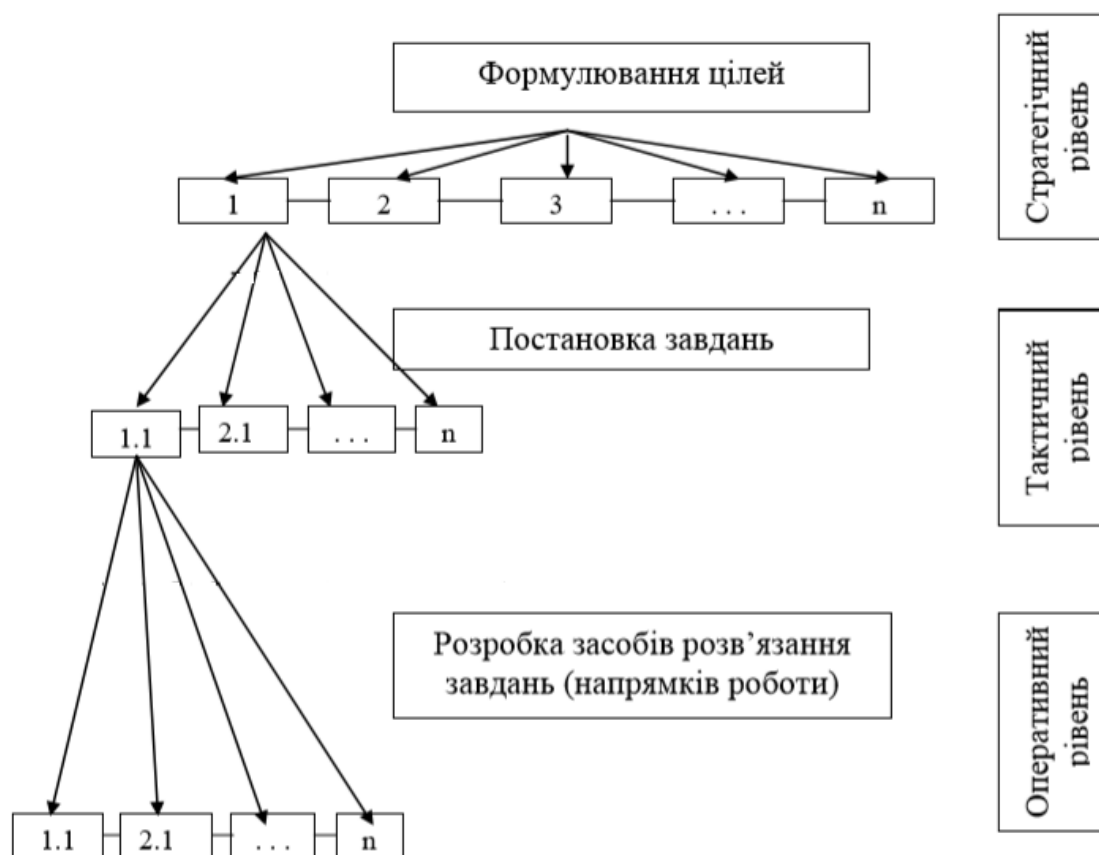

Рис. 1.4 - Схема управління фінансовими ресурсами страхової компанії [10].

В процесі стратегічного управління фінансами страховика здійснюється пошук шляхів нагромадження капіталу і перерозподілу фінансових ресурсів у найбільш перспективні сфери бізнесу або в розширення масштабів діяльності компанії.

В економічній літературі представлено різні етапи формування стратегії страхової організації. Багато компаній використовують наступну схему побудови стратегії [36, с. 214]:

1. Загальні положення;
2. Період, на який розрахована стратегія;
3. Стратегічні орієнтири: майбутня роль і завдання компанії;
4. Аналіз і оцінювання становища компанії: конкурентна позиція, стосунки зі страхувальниками, фінансовий стан;
5. Визначення пріоритетів: нові страхові послуги, нові страхувальники, досконаліші методи маркетингу тощо;
6. Розрахунок кінцевих фінансових результатів.

Однак не всі з наведених етапів можна віднести до стратегічних цілей страхової організації. Так, надання нових страхових послуг, як і розрахунок кінцевих фінансових результатів доцільніше віднести до тактичного рівня.

На стратегічному рівні визначаються довгочасні, розраховані на 10-15 років цілі страхової компанії, що враховують загальну ситуацію в економіці країни. Встановлюється, які фінансові, матеріальні та інші ресурси потрібні для досягнення цих цілей. Обирається засіб (стратегія) досягнення цілей.

Стратегія для страховиків є генеральною програмою дій, яка узгоджена з її головною метою. Стратегічний план компанії має бути довгостроковим за метою діяльності, але досить гнучким за методами досягнення мети. В залежності від динаміки макроекономічних показників, зміни ділових та соціальних обставин стратегія страховика має оновлюватись [36, с. 325].

Слід зазначити, що заходи щодо поєднання надійності та доходності як правило суперечать одне одному. Тому одним із головних завдань управління страховими резервами страхової організації є виробка стратегії поведження на страховому та фінансовому ринках для прийняття ефективних рішень щодо управління фінансовими ресурсами.

Стратегія у контексті місії визначає тактичні цілі. Тактичні цілі є індивідуальними для кожного страховика. На тактичному рівні загальні цілі конкретизуються на більш короткий період – не більше п'яти років, і у відповідності до поставлених на їх основі завдань залучаються потрібні ресурси. У якості тактичних цілей можуть виступати: тарифна політика, інвестування

страховою організацією коштів, організаційні перетворення тощо. Тобто тактичні цілі передбачають формування різноманітних ресурсів. Намагання поєднати стратегію і тактику фінансового менеджменту викликають дилему: рентабельність чи ліквідність. В якості конкретно-практичного уособлення ідеї поєднання стратегії і тактики на підприємстві виступають матриці фінансової стратегії [36, с. 183].

Отже, місія страхової організації має бути пов'язана не з отриманням прибутку, а полягати у соціальному забезпеченні громадян, соціальному захисті. Згідно до цього і повинен розвиватися такий прояв фінансових відносин як страхування.

1.2. Фактори та глобальні ризики страхової діяльності

Компанії зі страхування життя є важливими інституційними учасниками національного фінансового ринку, діяльність яких з одного боку, забезпечує реалізацію функцій убезпечення життя громадян, а з іншого – залучення та нагромадження інвестиційних ресурсів як вагомого джерела фінансування економічного зростання. В країнах з розвиненим страховим ринком інвестиційна функція компаній зі страхування життя випереджає за вагомістю безпосередньо страхову.

Страхування життя забезпечує реалізацію більш технологічно складних страхових продуктів, спрямованих не лише на забезпечення страхового захисту, а й на нагромадження капіталу. В умовах обмеженості механізмів нагромадження коштів та нестабільної ситуації на вітчизняному фінансовому ринку страхування життя одержує додатковий потенціал для свого розвитку, адже пропонує громадянам надійний механізм збільшення заощаджень і убезпечення життя.

Враховуючи вагомість діяльності компаній зі страхування життя як соціально-орієнтованих інститутів можна стверджувати, що вони повинні займати провідну роль на вітчизняному страховому ринку, випереджаючи за темпами розвитку інші види фінансових установ.

Для розробки напрямків удосконалення фінансового менеджменту страхової компанії необхідно прослідкувати сучасні тенденції розвитку міжнародного страхового ринку. Перш за все, він характеризується посиленням зв'язків та взаємодії, прискоренням світової інтеграції та глобалізації страхових ринків. Як наслідок, існує тенденція до невеликої кількості страхових компаній з великими обсягами страхових послуг та страхових премій. Активно прискорюються процеси монополізації та концентрації капіталу в індустріально розвинених країнах, зокрема, в країнах ЄС, США, Японії. Разом із поширенням на міжнародні ринки, відбувається проникнення страхового бізнесу в інші сфери діяльності (банківську, біржову), яке супроводжується виникненням банківсько-страхових груп, що пропонує разом із страховими послугами широкий спектр фінансових послуг: інвестиційних, іпотечних, банківських, консультаційних. На рівні страхових компаній відбувається диверсифікація інвестиційних вкладів, розширення страхових портфелів. Створюються транснаціональні СК, які проникли та успішно функціонують на багатьох національних ринках, зробивши страхування доступним для різних верств населення завдяки послугам мікрострахування.

Фактори, що визначають особливості організації фінансів страхових компаній наступні [20, с. 163]:

- страхові компанії реалізують на ринку специфічний товар – страховий захист, за що отримують певну плату. При цьому, страховик спочатку акумулює кошти, що надходять від страхувальників, і тільки після цього несе витрати, пов'язані з компенсацією збитків за укладеними договорами страхування, тобто існує розрив у часі між моментом отримання доходів і моментом надання страхової послуги;
- рух грошових коштів страхової організації більш складний, ніж у інших суб'єктів господарювання і має певне соціально-економічне призначення та особливості;

- страховики мають особливі доходи, які формуються в результаті страхових платежів, отриманих від страхувальників та доходів від розміщення коштів страхових резервів;
- дохід від страхової діяльності є первинним доходом і основним джерелом доходів страховика, а також основою подальшого обороту коштів страхової організації;
- для забезпечення платоспроможності і виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками страховики формують страхові резерви та здійснюють перестрахові операції;
- при формуванні страхових резервів враховується ймовірність збитку, яка визначається на основі статистичних даних і теорії ймовірності, а використання коштів залежить від фактичних збитків, отриманих страхувальниками в певному році;
- різниця між обсягом сформованих страхових резервів і потребами для виплати страхового відшкодування визначає специфічні особливості управління фінансами страхової організації та визначення її доходів і витрат;
- інвестиційна діяльність страховика формує самостійний вид його грошових потоків, які суттєво різняться своєю спрямованістю;
- склад і структуру витрат страховика визначають два взаємопов'язані процеси: виконання зобов'язань перед страхувальниками і фінансування діяльності страхової компанії;
- специфічним є визначення фінансового результату страхової діяльності;
- фінансові результати страхових організацій формуються окремо по ризикових видах страхування і страхуванню життя;
- фінансові результати іншої операційної, інвестиційної та фінансової діяльності визначаються за загальними правилами, як у інших суб'єктів господарювання;
- загальний фінансовий результат діяльності страховика визначається як сукупна вартісна оцінка ефекту від проведення всіх видів діяльності;

- доходи, одержані страховиком від страхової діяльності, не підлягають оподаткуванню в загальному порядку.
- загальний порядок оподаткування доходів від інвестиційної діяльності.

У зв'язку із посиленням процесів світової інтеграції та глобалізації відбувається поступова монополізація та концентрація капіталу в найбільш економічно розвинених країнах. Особливо вплив світових економічних процесів прослідковується на міжнародному ринку страхування, який є потужною ланкою у системі фінансово-кредитних відносин.

Основними факторами розвитку страхового бізнесу в Україні є наступні. По-перше, характерною особливістю українського страхового бізнесу низький рівень платоспроможного попиту на страхові послуги. Через низький рівень доходів населення не може дозволити собі придбання нових страхових полісів, адже значну частину коштів люди витрачають на забезпечення своїх першочергових потреб, і грошей для заощаджень залишається недостатньо. На купівельну спроможність громадян впливає і фінансово-економічна ситуація в країні, особливістю якої є постійне зростання інфляції. Однак, кожна проблема має своє рішення, і ця – не виняток. Для зростання попиту на страхові продукти та підвищення платоспроможності страхувальників потрібно акцентувати увагу на розробці спеціальних доступних програм, зокрема, експрес-програм, що виділяються простотою здійснення виплат, високою оперативністю та нижчою вартістю полісу. До прикладу візьмемо німецьку страхову компанію «Allianz», яка створила інноваційний проект з мікрострахування. Це дає можливість 50 млн людей із малорозвинених країн Латинської Америки, Африки, Азії скористатися захистом мікрострахування від компанії «Allianz».

По-друге, із низької купівельної спроможності населення впливає проблема високої вартості страхових послуг, яка часто є обмежуючим фактором для страхувальників. Часто вона пов'язана із великими адміністративними витратами (утримання персоналу, страхових агентів, актуаріїв, велика кількість відділень). Додатковим тягарем для страхувальників буде збільшений розмір банківської комісії, яка стягується із заставних договорів страхування.

Скорочення витрат на ведення справи (утримання персоналу, централізація управлінських та організаційних функцій) дозволять зменшити витрати, що в свою чергу призведе до здешевлення страхового полісу. Посприяє цьому і зниження комісійних виплат страховим посередникам і банкам. Використання франшизи у страховому полісі дає змогу як знизити витрати страховика на покриття незначних збитків, так і зниженню вартості страхування. До того ж, це сприятиме зменшенню імовірності фінансового шахрайства.

По-третє, страховим компаніям України притаманна обмежена пропозиція страхових продуктів. Високорозвинені країни Європи, США, Японія, Китай можуть похвалитися різноманітністю страхових продуктів, розроблених відповідно до інтересів клієнтів різного рівня матеріального забезпечення. Їх страхові компанії функціонують у багатьох країнах світу. Вирішенням цього питання є запровадження нових страхових продуктів та удосконалення діючих програм страхування. Можна запропонувати введення нових видів обов'язкового майнового страхування: страхування державного майна у використанні; страхування житла фізичних осіб від стихійних лих; страхування відповідальності для акредитованих установ; страхування відповідальності за забруднення навколишнього середовища; страхування відповідальності власників місць масового скупчення людей (ресторани, кінотеатри тощо).

Розвиток особистого страхування передбачає активізацію довгострокового страхування життя, що є важливим інвестиційним джерелом, а також розробку і пропозицію дитячих програм добровільного медичного страхування, включення в обсяг страхової відповідальності санаторнокурортного обслуговування населення, реалізацію програм недержавного пенсійного страхування, адаптацію закордонної практики добровільного кредитного та освітнього страхування.

По-четверте, існує проблема популяризації страхових продуктів серед населення. Велику роль для дистрибуції страхових послуг відіграють страхові посередники: агенти та брокери, оскільки знаходять клієнтів та надають їм вичерпну інформацію щодо страхових продуктів однієї чи кількох компаній, допомагають підібрати необхідну програму страхування. Агенти є «обличчям»

своїєї страхової компанії і діють в її інтересах, проте їх діяльність не регламентована законом. На це вплинуло декілька факторів, одним з яких є низький рівень якості страхових послуг. Деякі страховики, захоплені бажанням якнайбільше заробити на страхувальниках, недобросовісно виконують свої обов'язки, ухиляються від виплати страхового відшкодування або занижують обсяг цих виплат. Через такі страхові компанії і виникають сумніви щодо чесності та відповідальності перед клієнтами. Для забезпечення прозорості діяльності страховиків доцільно: стандартизувати діяльність страховиків на основі принципів Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю, рекомендаційних вимог Solvency II, що діють в ЄС та положень Міжнародних стандартів фінансової звітності; створити електронну систему контролю за операціями страхування та обліку подібно тій, що є у банківській сфері; підвищити вимоги до платоспроможності страхових компаній на основі оцінки ризиків та якості активів, підвищити контроль за фінансовою та інвестиційною діяльністю; створити єдину базу даних страховиків України; сформулювати вимоги до страхових посередників; забезпечити контроль за вихідним перестраховуванням; розробити дієві схеми державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я, туризму, страхування сільськогосподарських ризиків.

Основними глобальними ризиками страховиків в сучасних умовах є наступні.

Технології. Гостра потреба у модернізації бізнесу та технологій становить найбільшу загрозу для світової страхової галузі у найближчі 2-3 роки. Це перший рік, коли ризики, пов'язані із технологіями, очолюють рейтинги. Це також поширена тема, що лежить в основі інших ризиків високого рангу, включаючи кіберризики, управління змінами та конкуренцію.

Кіберризики. Загроза, що походить від кіберзлочинності, займає перше місце в рейтингу друге опитування поспіль. Побоювання, спричинені минулими опитуваннями, посилилися.

Управління змінами. Ризик того, що неадекватна реакція на зміни завдасть збитків страховикам, як і раніше, розглядається як невідкладний.

Регулювання. Насичена програма регуляторних змін, що продовжується, підвищує рейтинг регуляторних ризиків. Респонденти висловили розчарування щодо витрат та відволікаючих факторів, пов'язаних з дотриманням вимог, і попередили про потенційно руйнівні наслідки, які можуть мати непропорційні вимоги у таких напрямках, як капітал, захист споживачів та доступність страхових продуктів.

Прибутковість інвестицій. Занепокоєння залишається високим, хоча оцінка ризику дещо знизилася, оскільки страховики вживають заходів щодо його зниження. Багато респондентів відзначили, що інвестиційний дохід є основним джерелом прибутку, хоча низька прибутковість останніх років змушує страхові компанії заробляти більше на андеррайтинговій діяльності.

Проблема технологічних змін очолює перелік проблем сектора страхування життя, як і для більшої частини галузі. Більш специфічні для сектора життя є побоювання з приводу інвестиційної ефективності та перспектив % ставок, обидва вони пов'язані з ризиком економічних перспектив, які були оцінюються "хиткими". Сектор дає вище за середню оцінку нормативного ризику, особливо через впровадження МСФЗ 17. Ризики поведінки та управління також відзначаються як більш висока загроза.

До кінця 2022 р. прогнозується рекордний розмір страхових премій у світі - \$7 трлн. Про це пише Swiss Re Institute у своєму звіті про глобальний ринок страхування World insurance: the recovery gains pace.

Стрімке відновлення світової економіки після Covid-19 призведе до зростання глобального реального ВВП. Глобальні страхові премії мають наслідувати це зростання, збільшившись на очікувані 3,3% у 2021 р. на загальну суму \$6,9 трлн. У 2022 р. прогнозується зростання страхових премій на 3,9%. Торік їх зростання на ключових ринках прогнозувалось на рівні 6,3% для Китаю, 1,7% для США, 2,8% у Західній Європі та 5,6% для ринків, що розвиваються.

Економічне зростання у 2022 рр. стане ключовим фактором для зростання страхових премій у всьому світі. Основним ринком залишиться Китай, де економічне зростання і, відповідно, зростання премій продовжуються високими

темпами. Відновлення економіки цієї країни стимулюватиме відновлення світової та розвиток страхової галузі, що ще більше підвищить стійкість суспільства та забезпечить якісний розвиток як страхової галузі, так і економіки КНР, прогнозують у Swiss Re Institute. 14-й п'ятирічний план Китаю та інші амбітні цілі окреслили великі можливості зростання та простір для інновацій.

Швидке впровадження вакцини та великомасштабні бюджетні стимули, включаючи безпрецедентні прямі трансфери домогосподарствам та підприємствам, сприяють швидшому відновленню економіки, ніж прогнозували аналітики. Swiss Re прогнозує глобальне зростання до історично високого рівня 5,8% у 2021 р. До кінця 2022 р. загальні світові обсяги премій, за прогнозами, вперше в історії перевищать \$7 трлн.

Найкраща підготовка до наступного економічного шоку - наявність фінансових буферів. Однак фіскальні та грошові вливання виснажуються, а це означає, що приватний страховий сектор набуває дедалі більшого значення. Скорочення прогалин у страховому захисті має стати метою економічної політики.

Однак у країнах з ринком, що формується, і тих, що сильніше постраждали від пандемії та залишились без великої вакцинації або фінансових стимулів, відновлення відбуватиметься повільніше, наприклад, у Латинській Америці та Карибському басейні — 5,6%, країнах Європи та Центральної Азії (там, де ринок формується) — 4,1%, на Близькому Сході та в інших країнах Африки — 3,7%.

Swiss Re Institute прогнозує, що швидке відновлення світової економіки, найсильніше підвищення ставок за 20 років за комерційними напрямками страхування, крім страхування життя, та підвищення поінформованості про ризики сприятимуть зростанню попиту на страхування захисту від ризиків. Бізнес зі страхування життя також має виграти від сильніших фінансових ринків та сталого відновлення доходів споживачів.

Найсильніше підвищення ставок за 2 десятиліття у комерційних напрямках продовжує залишатися основним фактором зростання премій з ризикового страхування, крім страхування життя. Найбільший приріст за статтями фінансової

та професійної відповідальності (+ 39% у середньому у 2020 р.) був відзначений в Австралії, Великій Британії, Латинській Америці та США. Страхування майна (+ 19%) також дуже росло у всіх регіонах, а страхування збитків від катастроф (+ 6%) відставало порівняно з минулими періодами. У Swiss Re Institute очікують, що підвищення ставок буде продовжуватися й цього року, хоча зростання має бути помірним.

У топ-20 за глобальним обсягом страхових премій увійшли США, Китай та Японія — на їхню частку припадало майже 58% світового ринку. Частка 20 провідних країн також трохи зросла — до 90,7% у 2020 р. Китай продовжує займати зростаючу частку, досягши у минулому році показника у 10,5% світового ринку страхування. Швидко зростаючий азіатський регіон стає все більш домінуючим: 6 його ринків входять до 20 кращих, а частка ринку в 2020 р. становила 25%.

Swiss Re очікує, що ринки країн, які розвиваються, продовжать випереджати розвинені ринки, а Азія — випереджати інші регіони, що відображено в діаграмі глобального зростання премій, яке зміщується разом з економічною міццю із заходу на схід.

PwC спільно з Центром вивчення фінансових інновацій (CSFI) опитала 927 практиків, регулюючих органів та спостерігачів у страховій галузі з 53 країн, щоб зрозуміти, що вони бачать найбільшими загрозами для галузі та як вони розставляють пріоритети.

Загальний тон відповідей у дослідженні 2020 року Insurance Banana Skins, метою якого було з'ясувати думку страховиків про поточні ризики та майбутні тенденції, був більш негативним, ніж у попередньому опитуванні. Цей песимізм пояснюється зростанням операційних ризиків; насамперед технологічний прогрес, а також політичні та нормативні ризики, які можуть накласти обмеження на страхову галузь.

1.3. Науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії

Фінансові ресурси страхової компанії перебувають в постійному русі забезпечуючи всі види діяльності страхової компанії: операційну, інвестиційну, фінансову, та ототожнюються із системою «фінансового кровообігу», від якої залежить життєздатність компанії. Значення та роль фінансових ресурсів для діяльності страховика зумовлює потребу їх окремого дослідження і докладного аналізу для підвищення ефективності процесу управління ними і компанією загалом.

Необхідність проведення оцінки фінансових ресурсів полягає в обмеженості фінансових ресурсів на страховому ринку, нестійкому фінансовому стані страхових компаній, ризику втрати платоспроможності, а також в необхідності підвищення рівня ефективності управління фінансовими ресурсами та ін.

В економічній літературі переважна більшість економічних досліджень присвячена питанням оцінки окремих бізнес-процесів. На сьогодні відсутні систематизовані наукові розробки стосовно змісту, критеріїв та показників оцінки фінансових ресурсів страхової компанії. Тому розглянемо існуючі методичні розробки.

Формування методологічного інструментарію оцінки фінансових ресурсів передбачає визначення мети, об'єкту, предмету та методичного інструментарію аналізу.

Ключова мета оцінки фінансових ресурсів полягає в їх оптимізації та визначенні рівня достатності ресурсів, виявлення причин дефіциту та надлишку, ліквідації касових розривів та визначення потреб в позикових коштах [57, с. 84].

Мета оцінки фінансових ресурсів визначається як формування уявлення про стан системи фінансового управління. Об'єктом оцінки фінансових ресурсів, на думку вчених, є система фінансового управління страховика, предметом – фінансові ресурси страхової компанії. Вчені звертають увагу на аналізі зміни чистих доходів, валових результатів та прибутків страхової компанії [57, с. 89].

При такому підході можливою є факторно-аналітична оцінка формування фінансового потоку від різних видів діяльності, яку можна представити у вигляді наступної схеми (табл. 1.2).

Виходячи з наведеного алгоритму пропонується визначати відхилення між окремими складовими фінансових ресурсів, а також вплив кожної складової (фактори) на загальний обсяг потоку у абсолютному та відносному вимірі. Однак недоліком даного підходу є його обмеженість, можливість враховувати лише загальні фактори впливу на фінансові ресурси без їх деталізації [19, с. 25].

Таблиця 1.2 - Алгоритм факторної оцінки фінансових ресурсів страхової компанії

Страховий компанія					
Показник	Умовне позначення	Період		Відхилення	
		Базисний період	Звітний період	Абсолютне	Відносне %
Надходження за договорами страхування	НСВ	За договорами страхування		ΔФП = Факторп – Факторп-1 ...	Δ%ФП = ΔФП / Факторп-1 ... * 100%
Виплати страхових сум	ВСС	При оцінці ризиків, згідно нормативів			
Собівартість страхових послуг	ССП	Залежно від структури страхового портфеля			
Операційні витрати	ОВ	Для забезпечення процесу обслуговування і праці			
Амортизація необоротних активів	А	За наявності на балансі необоротних активів			
Приріст інвестицій	ПІ	Від фінансової та іншої інвестиційної діяльності			
Фінансовий потік	ФП	ФП = НСВ-ВСС-ВСПРЖССП-ОВ+А-ПІ			

При розробці методики оцінки фінансових ресурсів акцентується увага на важливих питаннях вибору складу показників, що характеризують різноманітні підсумки страхових операцій. Чим ширшим є набір показників, тим надійнішими будуть висновки стосовно фінансового стану страхової компанії. Разом з тим, множинність нерівнозначних показників ускладнює практичне використання методики. Показники аналізу поділяються на дві групи. Перша група – це основні показники, що характеризують кінцеві результати формування фінансового потоку. Друга – включає показники, що розкривають основні складові

формування фінансових ресурсів страховика. До основних показників науковець відносить коефіцієнти платоспроможності, коефіцієнти доходів та коефіцієнти витрат (табл. 1.3) [11, с. 97].

Таблиця 1.3 - Коефіцієнти аналізу фінансових ресурсів страхової компанії

Група показників	Показники та алгоритм розрахунку	Розшифрування	Короткий зміст
Коефіцієнти платоспроможності	$K_{ан} = BK / BA$	BK – власний капітал страховика, BA – нормативний обсяг вільних активів	Характеризують потенційні можливості використання власного капіталу страхової компанії для покриття її зобов'язань
	$K_{аф} = BK / BA$	BA – фактичний обсяг вільних активів	
	$K_{аср} = BK / CP$	CP – страхові резерви	
Коефіцієнти доходів	$\Delta CP = CP_n - CP_{n-1}$	СП- страхова премія, n – поточний період, n-1 – попередній період	Дозволяють визначити головні джерела зростання доходної частини фінансового потоку
	$K_{под} = \Phi_{род} / BK$	$\Phi_{род}$ – фінансовий результат від операційної діяльності, BK – власний капітал	
	$K_{під} = \Phi_r / IA$	$\Phi_{рід}$ – фінансовий результат від інвестиційної діяльності, IA – обсяг інвестованих активів	
Коефіцієнти витрат	$\Delta CB = CB_n - CB_{n-1}$	CB- страхові виплати, n – поточний період, n-1 – попередній період	Характеризують рівень основних видатків фінансового потоку
	$K_{вод} = B_{од} / CP$	Bод – витрати на ведення операційної діяльності, CP – розмір страхової премії	
	$K_{вус} = NP / CP$	Kус – коефіцієнт утримання страховика; NP – неттопремія, CP – загальна страхова премія	

Фінансовий аналіз фінансових потоків, який проводиться на основі описаної методики, дозволяє виявити основні закономірності їх формування не лише на рівні окремого страховика, але і на рівні їх групи, регіону в цілому. Однак, серед наведених показників відсутні ті, які розкривають властивості ліквідності фінансових потоків, їх динамічних властивостей у часі. Також, даний підхід не враховує вартісних аспектів оцінки страхового бізнесу.

Основною метою оцінки фінансових ресурсів страхової організації визначають забезпечення максимізації добробуту власників страхового бізнесу в поточному та майбутньому періодах шляхом збільшення вартості капіталу компанії в результаті зростання прибутку, реінвестування при допустимій нормі ризику [9, с. 146].

Об'єктом оцінки у працях вчених визначено систему управління ліквідністю, платоспроможністю, інвестиційною активністю страхової організації, предметом – фінансові ресурси страховика.

При оцінці формування фінансових ресурсів страхової компанії важливе значення надають поняттю «операційний важіль» – DOL [18, с. 244]:

$$DOL = CM / EBIT = (P - VC) \cdot Q / EBIT, \quad CM = SR - VC \cdot Q \quad (1.1)$$

де, CM – вкладений дохід у формування прибутку страховика;

P – середній рівень цін на страхові послуги (страхових тарифів);

VC – операційні витрати страховика по веденню бізнесу;

Q – обсяг страхових угод; EBIT – прибуток страховика після вирахування фінансових витрат та податків.

Також ефективність управління фінансовими ресурсами вчений пропонує визначити за допомогою коефіцієнта стійкого економічного зростання (Ксез)

$$Ксез = (ЧП - Д) \cdot СК \quad (1.2)$$

де, ЧП – чистий прибуток страховика за розрахунковий часовий період,

Д – сума дивідендів, виплачених акціонерам за розрахунковий період, (ЧП – Д) – реінвестований чистий прибуток, спрямований на фінансування поза оборотних активів,

СК – середня вартість власного капіталу.

Запропонована методика дозволяє визначити загальний фінансовий стан страховика, однак вона не дає можливості охарактеризувати ліквідність та ризикостійкість його фінансового потоку.

Науковці основною метою оцінки грошових потоків вбачають у виявленні причин дефіциту (надлишку) грошових коштів, у визначенні джерел їх надходжень і напрямів витрачання для контролю за поточною платоспроможністю страхової організації й пропонують використовувати методику аналізу грошових потоків страхової компанії. Виділяють ряд етапів аналізу грошових потоків в страховому бізнесі (табл. 1.4) [24, с. 107].

Таблиця 1.4 - Коефіцієнти аналізу фінансових ресурсів страхової компанії

Напрямок аналізу	Зміст аналізу
I етап – динаміка формування позитивного грошового потоку	- Аналіз темпів росту; - Співставлення з темпами росту активів, обсягів надання страхових послуг; - Визначення співвідношення залучених коштів за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел; - Виявлення ступеня залежності розвитку від зовнішніх джерел фінансування.
II етап – динаміка формування від’ємного грошового потоку	- Аналіз темпів зміни від’ємного грошового потоку; - Аналіз структури від’ємного грошового потоку; - Оцінка співвимірності витрачання грошових коштів по окремим видам активів.
III етап – збалансованість позитивного та від’ємного грошового потоку	- Визначення динаміки чистого грошового потоку; - Аналіз якості грошового потоку; - Визначення достатності грошового потоку.
IV – синхронність формування позитивного та від’ємного грошового потоку	- Визначення динаміки залишків грошових активів для відображення рівня синхронності та забезпечення платоспроможності страховика; - Визначення коефіцієнта ліквідності грошового потоку.
V етап – ефективність грошових потоків в страховому бізнесі	- Визначення коефіцієнта ефективності грошового потоку; - Визначення коефіцієнта реінвестування грошового потоку.

Науковці пропонують використовувати наступні формули:

$$КДчгп = ЧГП / Об + Дв \quad (1.3)$$

де, КДчгп – коефіцієнт достатності чистого грошового потоку за досліджуваний період;

ЧГП – сума чистого грошового потоку;

Об – сума виплат основного боргу по кредитах та позикам;

Дв – сума дивідендів, виплачених акціонерам на вкладений капітал

$$КЛгп = ВПгп - (Дак - Дап) / ВВгп \quad (1.4)$$

де, КЛгп – коефіцієнт ліквідності грошового потоку за досліджуваний період;

ВПгп – сума валового позитивного грошового потоку;

Дак – сума залишку грошових активів на кінець аналізованого періоду;

Дап – сума залишку грошових активів на початку аналізованого періоду;

ВВгп – сума валового від’ємного грошового потоку (витрачання грошових коштів)

$$КЕгп = ЧГП / ВВгп \quad (1.5)$$

де, КЕгп – коефіцієнт ефективності грошового потоку за досліджуваний період.

Всі наведені вище наукові підходи дозволяють визначити тенденції у зміні фінансових ресурсах з точки зору зміни активної частини балансу страхової компанії. Однак. Поза увагою залишається інвестиційний аспект управління пасивами, тобто джерелами формування фінансових ресурсів [27, с. 61].

Основні критерії в процесі оцінки інвестування фінансових ресурсів у фінансові інструменти страхової компанії: безпечність – можливість повернення вкладених коштів; дохідність; ризик – це ймовірність часткової або повної втрати вкладених коштів (ризик може бути: інфляційний, виробничий, галузевий, тощо); зростання ціни – означає можливість підвищення з часом дохідності фінансових

інвестицій; ліквідність – означає термін часу, протягом якого фінансові інвестиції можуть перетворитися в кошти.

Оцінка інвестування фінансових ресурсів в придбання цінних паперів може здійснюватися за такими фінансовими коефіцієнтами [32, с. 42]:

1) Кц.д. – коефіцієнт співвідношення ціни і доходу, який показує наскільки вкладені в придбання ЦП кошти можуть генерувати чистий прибуток підприємства:

$$\text{Кц.д.} = \text{РЦцп} / \text{ЧП1цп} \quad (1.6)$$

де, РЦцп – поточна ринкова ціна цінного паперу,

ЧП1цп – чистий прибуток на 1-ну акцію, облігацію, сертифікат, тощо.

2) Кц.а. – коефіцієнт співвідношення ціни і активів – показує рівень приросту вартості цінного паперу від моменту його придбання, даний показник характеризує рівень спекулятивного доходу, який компанія могла отримати в результаті інвестування коштів в придбання цінних паперів:

$$\text{Кц.а.} = \text{РЦцп} / \text{Вцп} \quad (1.7)$$

де, РЦцп – поточна ринкова ціна цінного паперу певного виду,

Вцп – балансова вартість цінного паперу (його вартість на момент оприбуткування на баланс до складу довгострокових фінансових інвестицій).

3) Кп.пр. – коефіцієнт співвідношення цін пропозиції та попиту на цінні папери на поточний момент – даний показник є динамічною характеристикою доходності операцій від інвестування в придбання цінних паперів – якщо ціна пропозиції вища за виявлену ціну попиту, то інвестування в фінансові інструменти на поточний момент може виявитися збитковим і навпаки:

$$\text{Кп.пр.} = \text{Цпр1цп} / \text{Цпоп1цп} \quad (1.8)$$

де, $Ц_{пр1цп}$ – поточна котирувочна ціна цінного паперу, $Ц_{прп1цп}$ – поточна ціна виявленого попиту на певний вид цінних паперів.

4) Кл.а. – коефіцієнт ліквідності фінансових інструментів – характеризує рівень потенційної ліквідності цінних паперів певного виду, що котируються на певний момент на фондовій біржі:

$$Кл.а. = ОР_{цп} / ОП_{цп} \quad (1.9)$$

де, $ОР_{цп}$ – обсяг реалізації цінних паперів певного виду за певний проміжок часу від початку торгів, $ОП_{цп}$ – обсяг виявленого попиту на цінні папери певного виду за певний проміжок часу від початку торгів.

Для оцінки ефективності інвестування грошових коштів в акції та облігації досить важливим є процес визначення їх поточної вартості, що може здійснюватися за різними моделями [33, с. 32-36]

Поточна ринкова вартість акцій формується на основі дивідендної політики, яку проводить емітент:

$$ВА = Д_a / НД \quad (1.10)$$

де, ВА – поточна ринкова вартість акцій;

$Д_a$ – сума дивідендів, що отримані або очікуються в певному періоді;

НД – очікувана ставка доходності з боку інвестора.

Якщо емітент проводить політику постійного зростання дивідендів на певну величину, то для визначення ринкової вартості акцій справедливою є модель Гордона:

$$ВА = Д_a (1 + Т_a) / (НД - Т_a) \quad (1.11)$$

де, $Д_a$ – сума дивідендів, що отримані або очікуються в певному періоді;

НД – очікувана ставка доходності з боку інвестора;

T_a – темп приросту дивідендів.

В разі обмеженої кількості дивідендних виплат при визначенні поточної ринкової вартості акцій найбільш доцільно застосовувати наступну формулу:

$$BA = Da_1/(1+HD)^1 + Da_2/(1+HD)^2 + \dots + Da_p/(1+HD)^p \quad (1.12)$$

де, p – загальна кількість періодів.

Аналіз фінансових ресурсів страхової компанії обов'язково має включати оцінку їх ефективності. Наведені вище підходи не розкривають в достатній мірі даний аспект. Тому в процесі дослідження оцінки формування та функціонування фінансових ресурсів страхової компанії, на думку Майданченка І.В. доцільно використовувати консолідований підхід, який полягає у співставленні отриманих вигод та понесених витрат від використання фінансових ресурсів [32, с. 30].

Оцінка ефективності формування та функціонування фінансових ресурсів страхової компанії насамперед стосується інтересів власників капіталу, вкладеного в її розвиток. Проте, варто зазначити, що в залежності від сфери функціонування страхового капіталу в рамках компанії інтереси окремих його власників будуть значно різнитися [50, с. 32].

Сутнісна характеристика ефективності управління фінансовими ресурсами знаходить відображення в загальній методології її визначення, формалізована форма якої має вигляд.

$$\text{Ефективність} = \frac{\text{Ефект (результат)}}{\text{Ресурси (витрати)}} \quad (1.13)$$

Ефект (від лат. *Efectus* – виконання, дія, вплив, результат) – досягнутий результат у певній формі – матеріальній, грошовій, соціальній, економічній тощо. Ефект може бути як позитивним, коли зміни є корисними, так і негативним, коли зміни деструктивні, або нульовим, коли змін.

В якості результату (ефекту) та витрат можуть розглядатися різні показники (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 - Складові елементи формування ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії [60, с. 79]

Категорія показника	Назва показника	Характеристика показника
Показники результату	Дохід від реалізації страхових послуг	Вартісний обсяг реалізованих товарів (продукції), послуг або виконаних робіт з урахуванням націнки
	Дохід від іншої операційної діяльності	Обсяг наданих послуг та реалізованих товарів з урахуванням їх націнки, що входять до складу основної діяльності, доходи від операцій з валютними цінностями
	Фінансові та інші доходи	Доходи від операцій з цінними паперами, нараховані відсотки на поточних та депозитних рахунках, списана кредиторська заборгованість, надходження від сплати штрафів, пені, неустойки, доходи від операцій з необоротними активами, доходи від реалізації майнових і немайнових прав (оцінені за ринковою вартістю), тощо
	Позитивний грошовий потік	Надходження грошових коштів від вказаних видів діяльності на поточні рахунки підприємства
Показники витрат	Собівартість наданих послуг	Розмір собівартості страхових послуг
	Витрати від іншої операційної діяльності	Собівартість наданих послуг, що входять до складу основної діяльності
	Фінансові та інші доходи	Собівартість реалізованих цінних паперів, нараховані відсотки за користування кредитами, списана дебіторська заборгованість, нараховані штрафи, пені, неустойки
	Видатковий грошовий потік,	Витрати грошових коштів в процесі здійснення вказаних видів діяльності підприємства

Загальна ефективність – ефективність в якості композиції двох її складових: внутрішньої і зовнішньої ефективності. Залежність рівня загальної ефективності страхової компанії від того чи іншого рівня обох її складових можна умовно представити наступним чином [46, с. 140].

$$E=E1 \times E2, \quad (1.14)$$

Де, E – рівень загальної ефективності; E_1 – рівень зовнішньої ефективності (ступінь ринкових можливостей); E_2 – рівень внутрішньої ефективності (ступінь використання внутрішніх можливостей).

Загальна ефективність як комбінація двох її складових E_1 , E_2 , підкреслюється її подвійною природою. Очевидно, що високий рівень складової E_1 забезпечує підвищення ефективності E в цілому. Разом з тим, навіть при достатньо високому рівні внутрішньої ефективності E_2 підприємницька мережа не буде мати високий рівень загальної ефективності E , якщо не буде забезпечена її ефективність з точки зору використання ринкових можливостей (E_1). Звідси висновок: для отримання максимально високих результатів в цілому по підприємницькій мережі необхідно найповніше реалізувати її ринкові можливості і достатньо забезпечити максимально високий рівень ефективності її учасників.

Реалізація завдань розвитку фінансових ресурсів страхової компанії відбувається під впливом сукупності чинників, які спричиняють певні обмеження, здійснюють стимулюючий чи дестимулюючий вплив на процес руху до поставленої мети. Успішність процесу формування результатів діяльності страховика значною мірою визначається здатністю її управлінської системи використовувати позитивний та мінімізувати негативний вплив факторів, що регламентують здійснення даного процесу [36, с. 242].

Кожний без винятку показник ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії є результатом взаємодії дуже великої кількості факторів. Для вивчення їх дії і впливу на показники, що підлягають аналізу, пропонуємо їх певним чином класифікувати (табл. 1.6) [24, с. 143].

Таблиця 1.6 - Фактори впливу на ефективність використання фінансових ресурсів страховою компанією

За рівнем урегульованості	- фактори зовнішнього середовища (нерегульовані) - фактори внутрішнього середовища (регульовані)
За систематичністю впливу	- фактори постійного впливу - фактори тимчасового впливу
За можливістю кількісної оцінки	- фактори, вплив яких піддається кількісній оцінці - фактори, вплив яких не піддається кількісній оцінці
За характером впливу	- фактори загального впливу - фактори специфічного впливу
За суттєвістю впливу	- релевантні - не релевантні
За видимістю	- явні та неявні

Значення мультиплікатора може бути різним. Якщо воно більше одиниці, то це означає що існує позитивний фінансовий потік від одночасного використання різних страхових продуктів. Якщо значення мультиплікатора менше за одиницю, то така ситуація свідчить про наявність збиткових страхових продуктів або напрямків діяльності [24, с. 144].

Для більш узагальнюючої оцінки ефективності формування та функціонування фінансових ресурсів страхової компанії доцільно використовувати інтегральні показники ефективності.

Отже, можна зробити висновок, що оцінка управління фінансовими потоками страхової компанії передбачає визначення економічного ефекту від використання фінансових ресурсів. Побудова системи оцінки ефективності формування та функціонування фінансових ресурсів базується на принципі консолідації та агрегуванні результатів одночасної реалізації декількох страхових продуктів. Концепція побудови системи оцінки ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії базується на співставленні між собою отриманого результату та понесених витрат в розрізі окремих сфер аналізу функціонування фінансових потоків.

Висновки до розділу 1

На підставі аналізу, проведеного у 1 розділі можна зробити наступні висновки:

1. Фінансові ресурси є базою для функціонування фінансів, їх матеріальним втіленням, приймають грошову форму, що дає змогу виділити їх з великої кількості інших економічних категорій. Фінансова система України поєднує в собі фінансові ресурси держави та фінансові ресурси страхових компаній. Фінансові ресурси страхової компанії забезпечують функціонування економіки на мікрорівні, ефективну діяльність страхової компанії, її належний розвиток та задоволення потреби працюючих.

2. В науковій літературі дотепер відсутній єдиний підхід до визначення поняття фінансових ресурсів та їх класифікації, що суттєво впливає на встановлення їх ролі та призначення, складу, методів впливу на ефективність господарювання. Синтезувавши всі наведені вище визначення, можна представити загальне бачення цього поняття. Фінансові ресурси страхових компаній – це частина грошових коштів компаній, що формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу, які акумулюються за рахунок власних, позичених та залучених коштів та перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і необхідні для виконання ним фінансових зобов'язань, здійснення витрат з метою забезпечення процесу розширеного відтворення, а також з метою одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності.

3. Управління фінансовими ресурсами є складовою частиною управління фінансами і розглядається як одна з функцій фінансового менеджменту. В загальній структурі функціонування системи управління фінансами господарюючих суб'єктів фінансові ресурси є одним з складових елементів керованої системи, тобто об'єкта управління, куди також входять джерела фінансових ресурсів та фінансові відносини. Об'єктом управління є сукупність

фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні суб'єкта господарювання. До складових елементів об'єкту управління слід віднести внутрішні (власні) та зовнішні (позикові) джерела ресурсів.

4. Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії обраховують два блоки показників, пов'язаних відповідно із пасивами та активами компанії. Насамперед динаміку складу, структури та напрямів використання фінансових ресурсів та спеціальні показники: абсолютної та відносної фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, ділової активності, руху та ефективності використання основних засобів, а також рентабельності активів та пасивів акціонерного товариства.

5. Основними глобальними ризиками для страхового бізнесу в сучасних умовах є: технології, прибутковість інвестицій, регулювання, кіберризик, управління змінами, процентні ставки, макроекономіка, конкуренція, людський талант, ділові практики. В умовах посилення глобальної нестабільності страхові компанії не повинні залишати поза увагою довгострокові перспективи — навіть якщо вони зосереджені на задоволенні термінових потреб клієнтів, підтримці платоспроможності та забезпеченні операційної стійкості. Страховим компаніям слід здійснювати великомасштабні інвестиції в трансформацію — в переосмислення основних ціннісних пропозицій, оптимізацію операцій, оновлення технологій, формування кадрового потенціалу майбутнього і відповідність новим нормативним вимогам.

РОЗДІЛ 2.

ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «АСКА-ЖИТТЯ»

2.1. Загально-економічна характеристика ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»

ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» зареєстровано 28 березня 1996 року в місті Києві, та через деякий час було заморожено. Причина – макроекономічні показники, низький рівень життя населення, відсутність культури страхування, неспроможність справитися з ризиками, які виникли, коли Україна стала країною з ринковою економікою. До цього додалися розорення трастових фінансових інститутів 90–х років тож українці не поспішали страхувати своє життя. справжній перелом почався після внесення змін до Закону України «Про страхування», згідно якого з 2001 року з'явилася можливість номінувати поліси страхування життя у будь–якому валютному еквіваленті. Таким чином, страхові компанії позбулися такого фактору, як інфляція, відтоді почала свою повноцінну діяльність ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» та всі страхові компанії України. Вирішальним роком успіхів і випробувань був 2001 рік, що став стартом стрімкого прогресу. Свідомством значного руху компанії вперед є обсяг зібраних у 2001 році страхових платежів, який у порівнянні з 2000–м роком виріс у 5,8 разів.

Повна назва організації – Приватне акціонерне товариство Українська акціонерна страхова компанія ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» [67].

Галузева належність – страхова діяльність.

Форма власності – Приватне акціонерне товариство.

Історія ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» тісно пов'язана з історією розвитку компанії «АСКА» та у подальшому зі страховою групою «АСКА».

Страхова група «АСКА» – це об'єднання страхових компаній ПрАТ УАСК «АСКА», ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» і АТ СК «АСКО Донбас–Північний» –

потужна страхова структура, лідер страхового ринку України. Склад страхової групи «АСКА» подано на рис. 2.1. [69].

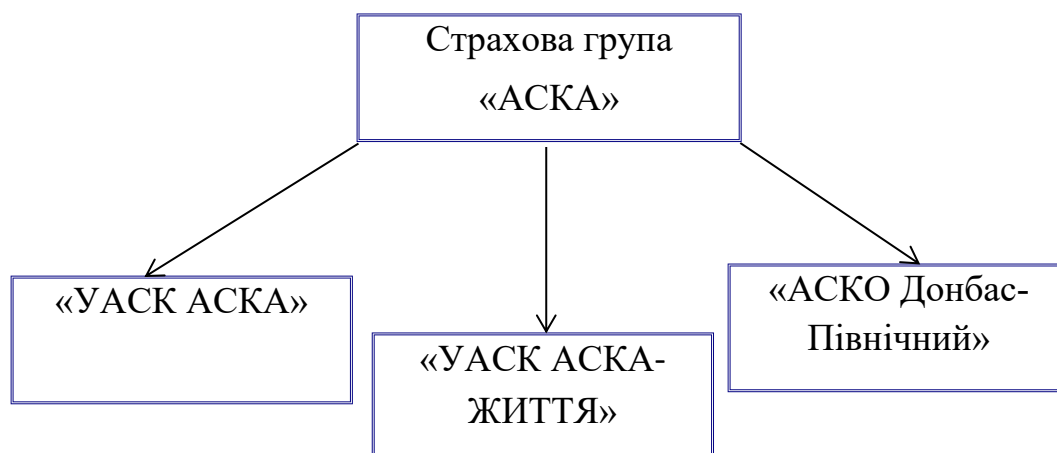

Рис. 2.1 - Структура Страхової групи «АСКА»

Сьогодні компанія ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» чітко позиціонується на національному ринку як одна з провідних компаній зі страхування життя. компанія активно розвиває роботу в регіонах, діючи в мережі страхової групи «АСКА». Страхова компанія ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» приймає активну участь у розробці методичних документів, Законів, нормативних актів, які дозволяють страхуванню життя зайняти належне і гідне місце в економіці України.

Загальна кількість працівників ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» поділяється на штатних і позаштатних осіб, що працюють за трудовою угодою, завжди відкриті вакансії для тих, хто хоче зробити кар'єру в сфері страхування [67].

Компанія орієнтована на постійне підвищення кваліфікації кадрів, якісний і кількісний ріст персоналу.

Організаційна структура страхової компанії ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» подана на рис. 2.2. [69].

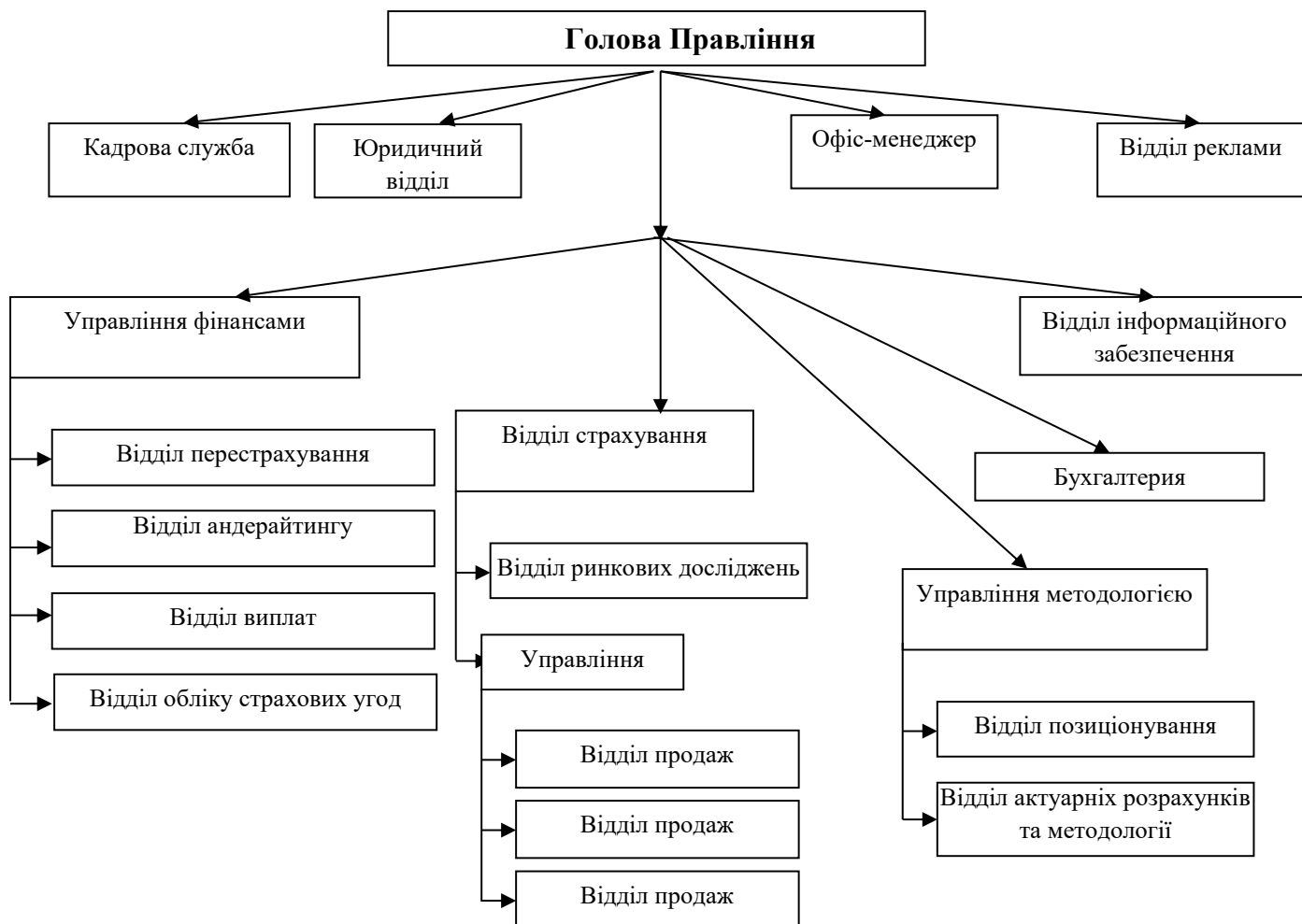

Рис. 2.2 - Організаційна структура ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ»

Наглядова рада обирається з числа акціонерів у кількості від трьох до дев'яти осіб. В ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» до наглядової ради входять Голова Правління ПрАТ «АСКА та представники АТ «СКМ».

Головою Правління ПрАТ УАСК «АСКА–ЖИТТЯ» являється Пантова Олена Борисівна. Її функції полягають в організації і координації взаємодії компанії з органами влади, та загальне керівництво компанією. В компанії призначені кілька Заступників Голови Правління: Заступник Голови Правління з продажів, Заступник Голови Правління фінансів, Заступник Голови Правління – головний бухгалтер, Заступник Голови Правління з інформаційного забезпечення.

Кожен з цих Заступників виконує свої функції згідно з їхніми повноваженнями. Регламентація посадових обов'язків і визначення вимог щодо персоналу в компанії ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» здійснюється на підставі посадових інструкцій, кваліфікаційних карт та карт компетенції.

Кожному Заступнику підпорядковуються певні підрозділи. Заступнику Голови Правління з фінансів підпорядковуються відділ перестрахування, відділ андерайтингу, відділ виплат, відділ обліку страхових угод, відділ актуарних розрахунків та методології. [69].

Заступнику Голови Правління з продажів всі страхові підрозділи, що ведуть страхову діяльність, тобто Управління по роботі з фізичними особами, з юридичними особами, по робот з регіонами, по роботі з банками, по роботі з VIP клієнтами та ін., а також відділ маркетингу та реклами.

Головному бухгалтеру підпорядковуються бухгалтера (їх у компанії двоє), фінансове управління та відділ FATF.

Ревізійна комісія – контрольний орган страховика, що відстежує виконання статуту, рішень загальних зборів акціонерів, додержання чинного законодавства. Останніми роками ревізійні комісії контактують з аудиторам, що дає змогу підвищувати професійний рівень перевірок [67]. Аналіз основних показників діяльності ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» наведено в табл. 2.1. [68].

Таблиця 2.1 - Основні техніко-економічні показники ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 роки

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	Роки				Темп росту, %			
			2018	2019	2020	2021	2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
1	Доходи від реалізації продукції (без ПДВ)	тис. грн.	180559	296306	500671	383638	64,10	68,97	-23,38	112,47
2	Облікова кількість штатних працівників	чол.	51	57	55	63	11,76	-3,51	14,55	23,53
3	Продуктивність праці на одного працівника	тис. грн. /чол.	3540,4	5198,4	9103,1	6089,5	46,83	75,12	-33,11	72,00
4	Фонд оплати праці штатних працівників, разом	тис. грн.	6003	5956	7997	9788	-0,78	34,27	22,40	63,05
5	Середньомісячна ЗП одного працівника	грн.	117,7	104,5	145,4	155,4	-11,23	39,15	6,85	31,99
6	Вартість основних засобів	тис. грн.	21095	21931	22713	22961	3,96	3,57	1,09	8,85
7	Витрати на виробництво продукції компанії	тис. грн.	2164	3102	3952	5530	43,35	27,40	39,93	155,55
8	Інші операційні доходи	тис. грн.	837	992	930	544	18,52	-6,25	-41,51	-35,01
9	Адміністративні витрати	тис. грн.	7982	7086	8839	10461	-11,23	24,74	18,35	31,06
10	Витрати на збут	тис. грн.	162308	276018	467606	355590	70,06	69,41	-23,96	119,08
11	Інші операційні витрати	тис. грн.	5496	7868	5367	1667	43,16	-31,79	-68,94	-69,67
12	Прибуток, збиток від операційної діяльності	тис. грн.	0	6269	13742	0	0,00	119,21	0,00	0,00
13	Інші доходи	тис. грн..	241	1352	619	1381	461,00	-54,22	123,10	473,03
14	Фінансові витрати	тис. грн..	0	0	3047	3350	0,00	0,00	9,94	0,00
15	Чистий прибуток	тис. грн.	2243	9084	11600	1718	304,99	27,70	-85,19	-23,41
16	Фондовіддача основних виробничих фондів	грн./грн.	15,2	14,04	22,82	16,89	-7,63	62,54	-25,99	11,12
17	Рентабельність виробництва	%	90,1	91,08	97,85	101,4	1,09	7,43	3,63	12,54

Провівши аналіз фінансової діяльності та активів страхової компанії, можна сказати, доходи від реалізації продукції протягом 2018-2021 років показали стабільну динаміку до зростання. Так у 2019 році обсяг реалізованої продукції зріс на 64,1%, в 2020 році на 68,9%. А в 2021 році порівняно з 2018 роком спостерігаємо зростання доходів від реалізації на 112,4%, що показує позитивну динаміку діяльності страхової компанії.

Облікова кількість штатних працівників в 2019 році порівняно з 2018 зросла на 11,8%, з 51 чоловік до 57, що говорить про розширення штату компанії. В 2020 році зменшилась на 2 чоловіки в результаті скорочення штатних місць, а в 2021 році чисельність зросла на 8 чоловік, в страховій компанії нараховувалось 63 працівники.

Продуктивність праці на 1 працівника показала позитивну динаміку до зростання, починаючи з 2018 року зросла на 72% і становила 6089,8 тис. грн.

За результатами аналізу спостерігаємо щорічне зростання вартості основних засобів, з 21 095 тис. грн у 2018 році до 22 961 тис. грн. у 2021 році, що є причиною розширення діяльності страхової компанії. Зростання показника фондовіддачі вказує на ефективне використання основних засобів компанії. Так значення показника фондовіддачі з 15,2 в 2020 році зросло до 16,98 в 2021 році.

Рентабельність виробництва ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» показала позитивну тенденцію до зростання. Так у 2019 році вона зросла на 1,09%, у 2020 році порівняно з 2019 на 7,43%, у 2020 році порівняно з 2021 роком на 3,63%. Протягом аналізованого періоду, рентабельність виробництва страхової компанії зросла на 12,54%, і в 2019 році становила 101,4%.

2.2. Оцінка фінансового стану ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»

Оцінка фінансового стану страхової компанії, своєчасне та повне залучення і ефективне використання фінансових ресурсів є необхідними умовами для забезпечення сталого розвитку будь-якої страхової компанії та реалізації його стратегічних планів, та досягнення стратегічних цілей. Регулярне оцінювання

фінансового стану страхової компанії дозволяє керівництву вирішувати питання щодо необхідності додаткового залучення фінансових ресурсів.

Структура капіталу характеризується співвідношенням власних і позикових коштів, які використовуються страховою компанією в процесі господарської діяльності для фінансування активів. Проведемо аналіз структури та динаміки капіталу за допомогою узагальнених в табл. 2.2 даних.

Зростання власного капіталу відбулось за рахунок зростання суми нерозподіленого прибутку. Протягом аналізованого періоду нерозподілений прибуток ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» зріс на 34 337 тис. грн.

Менший темп приросту власного капіталу у 2021 році пояснюється більш високим темпом приросту поточних зобов'язань. Але, в цілому, приріст валюти балансу є не стабільним. В структурі балансу частина власного капіталу в 2021 році становила 42,56%, що на 14,52% більше, ніж у 2018 році.

Зміна питомої ваги статутного капіталу у валюті балансу протягом 2018-2021 років відбувалася за рахунок зміни розміру всіх інших складових, оскільки його власне значення не змінювалося. А зміна структури власного капіталу характеризується більшим ростом нерозподіленого прибутку та його частки.

Найменша питома вага у структурі поточних зобов'язань належить кредиторській заборгованості за товари, роботи і послуги. Саме баланс відображає залишки по рахунках на початок та кінець періодів, тому використані протягом року кредитні ресурси не враховуються під час аналізу структури капіталу [68].

Татлиця 2.2 - Структура та динаміка капіталу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 рр.

Показник	Роки								Відхилення			
	2018		2019		2020		2021		2019/2018	2020/2019	2021/2020	2021/2018
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%				
Статутний капітал	19385	9,09	19385	10,31	19385	10,27	19385	10,59	0	0	0	0
Резервний капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток	19585	9,19	29707	15,80	52204	27,66	53922	29,44	10122	22497	1718	34337
Всього власний капітал	59780	28,04	69880	37,17	77067	40,83	77942	42,56	10100	7187	875	18162
Страхові резерви	141653	66,44	110375	58,70	87314	46,26	95128	51,95	-31278	-23061	7814	-46525
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	21	0,01	8	0	0	0	0	0	-13	-8	0	-21
розрахунками з бюджетом	2236	1,05	4364	2,32	4968	2,63	3909	2,13	2128	604	-1059	1673
розрахунками зі страхування	23	0,01	45	0,02	29	0,02	42	0,02	22	-16	13	19
розрахунками з оплати праці	206	0,10	181	0,10	241	0,13	120	0,07	-25	60	-121	-86
Поточні забезпечення	192	0,09	141	0,07	67	0,04	146	0,08	-51	-74	79	-46
Інші поточні зобов'язання	8060	3,78	1763	0,94	17517	9,28	4099	2,24	-6297	15754	-13418	-3961
Всього поточних зобов'язань	10738	5,04	6502	3,46	22842	12,10	8399	4,59	-4236	16340	-14443	-2339
Всього	213209	100	188018	100	188731	100	183132	100	-25191	713	-5599	-30077

У 2021 році частка поточних забезпечень зменшилась з 0,09 % у 2018 році до 0,08 % в результаті відсутності кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги.

Бачимо також скорочення інших поточних зобов'язань, так у 2018 році, їх сума становила 8 060 тис. грн., що на 6 297 тис. грн. менше, ніж у 2019 році. Результатом такого скорочення є зменшення рахунків за депозитами, розрахунки за страхуванням та зростання поточних зобов'язань за цінними паперами та за спеціальними видами платежів та іншими кредиторами. Проте вже в 2021 році, сума поточних зобов'язань становила 4 099 тис. грн., а це на 3 961 тис. грн. менше, ніж в 2018 році.

Динаміка обсягу капіталу страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018–2021 рр. наведена на рис. 2.3, що побудований на основі аналізу даних фінансової звітності компанії [68].

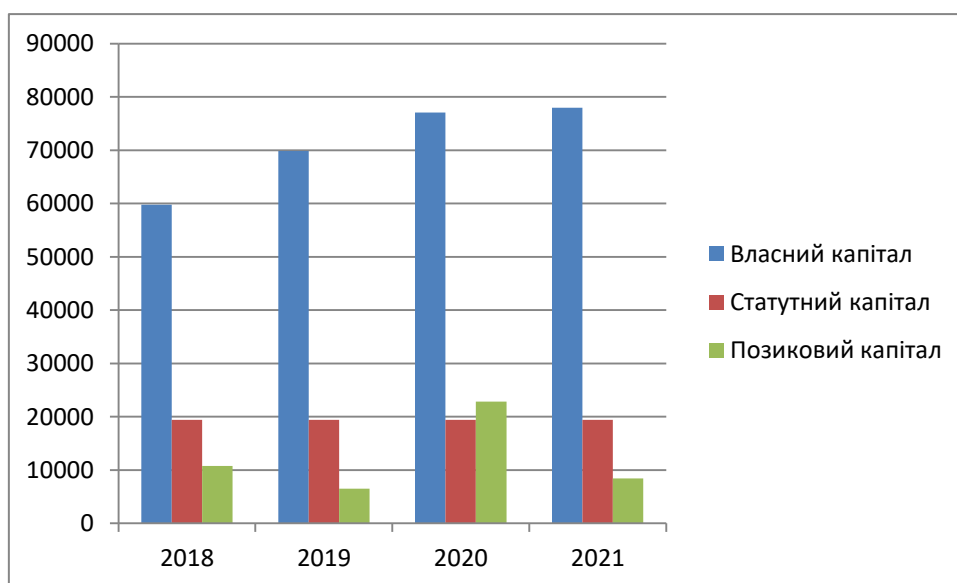

Рис. 2.3 - Динаміка обсягу капіталу підприємства за 2018-2021 рр., млн. грн.

Дані рис. 2.3. свідчать про те, що за 2018-2021 рр. відбулося збільшення обсягу власного капіталу на 18 162 тис. грн. Слід зазначити, що за період аналізу у складі капіталу страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» найменший обсяг мав позиковий капітал, що є позитивною тенденцією, оскільки така ситуація

свідчить про незалежність страхової компанії від позикових ресурсів. Найбільший обсяг позикового капіталу спостерігався у 2020 р. (22 842 тис. грн.), а найменший – у 2019 р. (6 502 тис. грн.). При цьому слід відзначити, що обсяг позикового капіталу за період аналізу зменшився на 2 339 тис. грн. Щодо власного капіталу, то найменший його обсяг спостерігався у 2018 р. (59 780 тис. грн.), а найбільший – у 2021 р. (77 942 тис. грн.). За 2018-2021 рр. загальний обсяг власного капіталу підприємства збільшився на 30,38 %.

Склад засобів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» головним чином визначається характером та змістом роботи самої страхової компанії. Засоби (майно) страхової компанії, якими вона володіє у власному господарському обороті, є саме активи страхової компанії. Дані для більш детального аналізу складу і структури активів балансу страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» наведені у табл. 2.3. [68].

Відповідно до табл. 2.3 загальна вартість майна у 2021 році скоротилася до 183 132 тис. грн, коли у 2018 році вона становила 213 203 тис. грн. В загальному скорочення валюти балансу у 2021 році оцінюється негативно, оскільки бачимо, що зменшилась можливість страхової компанії для укладення нових договорів. Визначимо, які ж саме причини вплинули на зміни валюти баланс та структуру активів страхової компанії.

Основний внесок у зменшення оборотних активів страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» зробили гроші та їх еквіваленти, а також дебіторська заборгованість за розрахунками. Власне частка грошей та їх еквівалентів у структурі на кінець досліджуваного періоду складала 38,94%, тоді як в 2018 році – 37,56%. Дана тенденція без сумніву підтверджує, що страхова компанія скорочує свою діяльність.

Фінансовий стан ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» значною мірою залежить від стану грошових коштів, а їх сума повинна бути такою, щоб її могло вистачити для покриття всіх першочергових платежів страхової компанії. Аналіз динаміки дебіторської заборгованості показав, що відбулося її скорочення у 2021 році на

0,07% (67 тис. грн), дану тенденцію оцінюють позитивно, оскільки відбулося скорочення обсягу коштів, що вилучається із обороту компанії [68].

Таблиця 2.3 - Склад та структура активів балансу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»

Активи	2018		2019		2020		2021		Відхилення			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
I. Необоротні активи												
Нематеріальні активи:	545	0,26	596	0,32	623	0,33	652	0,36	51	27	29	107
первісна вартість	1022	0,48	1142	0,61	1258	0,67	1403	0,77	120	116	145	381
накопичена амортизація	477	0,22	546	0,29	635	0,34	751	0,41	69	89	116	274
Незавершені капітальні інвестиції	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0	0
Основні засоби:	21095	9,89	21931	11,66	22713	12,03	22961	12,54	836	782	248	1866
первісна вартість	32310	15,15	34446	18,32	36813	19,51	38482	21,01	2136	2367	1669	6172
знос	11215	5,26	12515	6,66	14100	7,47	15521	8,48	1300	1585	1421	4306
інші фінансові інвестиції	43806	20,55	36491	19,41	23701	12,56	27183	14,84	-7315	-12790	3482	-16623
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0,00	31782	16,90	27513	14,58	27026	14,76	31782	-4269	-487	27026
Усього за розділом I	65446	30,70	90800	48,29	74550	39,50	77822	42,50	25354	-16250	3272	12376
II. Оборотні активи												
Запаси	51	0,02	52	0,03	65	0,03	85	0,05	1	13	20	34
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1345	0,63	678	0,36	930	0,49	1278	0,70	-667	252	348	-67
Інша поточна дебіторська заборгованість	36010	16,89	842	0,45	440	0,23	402	0,22	-35168	-402	-38	-35608
Гроші та їх еквіваленти	80069	37,56	56032	29,80	57849	30,65	71303	38,94	-24037	1817	13454	-8766
Витрати майбутніх періодів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0	0
Усього за розділом II	147763	69,31	97218	51,71	114181	60,50	105310	57,50	-50545	16963	-8871	-42453
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0	0
Баланс	213203	100	188018	100	188731	100	183132	100	-25185	713	-5599	-30071

Скорочення абсолютної суми дебіторської заборгованості можна оцінювати неоднозначно. З одного боку, таке зменшення є результатом погашення зобов'язань клієнтами та зростання платоспроможності клієнтів.

Проте, з другого боку, зменшення дебіторської заборгованості може бути наслідком зменшення клієнтської бази страхової компанії, що, з огляду на зменшення вартості майна страхової компанії, є більш ймовірним.

Згідно аналізу, бачимо, що грошові кошти та їх еквіваленти зменшились у 2021 році на 8 766 тис. грн.. у порівнянні з 2018 р., на кінець досліджуваного періоду їх абсолютна сума становила 71 303 тис. грн. Це оцінюють негативно, оскільки гроші та еквіваленти є наймобільнішими активами страхової компанії, тому страхова компанія може мати невеликі труднощі із здійсненням поточних розрахунків із контрагентами. Відбулося зростання запасів у 2021 році на 34 тис. грн.. відносно 2018 року, що за даних умов є позитивним явищем страхової компанії.

Щодо необоротних активів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ», то вони відсутні, що характеризує вибрану ним стратегію діяльності як не інноваційну, бо компанія не вкладає кошти у патенти, ліцензії та іншу інтелектуальну власність.

Здійснивши аналіз стану та структури активів на прикладі ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 роки, виявили, що в страховій компанії відбулося скорочення вартості балансу у 2021 році до 183 132 тис. грн. Головною причиною такої тенденції є скорочення суми оборотних активів на 11,81% у 2021 році, у загальній структурі активів страхової компанії.

Аналіз пасиву балансу проводиться для визначення ступеня залежності страхової компанії від позикових коштів, та для виявлення резервів забезпечення відновлення його платоспроможності, виявленні зобов'язань, що можуть бути оскаржені чи припинені, оцінки оптимальності структури капіталу.

У процесі аналізу пасивів компанії доцільно вивчити зміни в їх складі, структурі, оцінити ці зміни. Дані для здійснення аналізу складу та структури пасивів балансу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» наведені у табл. 2.4. [68].

Таблиця 2.4 - Горизонтальний аналіз пасиву балансу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018 – 2021 рр.

Пасив	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення, %			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
I. Власний капітал												
Зареєстрований (пайовий) капітал	19385	9,09	19385	10,31	19385	10,27	19385	10,59	1,22	-0,04	0,31	1,49
Резервний капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	19585	9,19	29707	15,80	52204	27,66	53922	29,44	6,61	11,86	1,78	20,26
Усього за розділом I	59780	28,04	69880	37,17	77067	40,83	77942	42,56	9,13	3,67	1,73	14,52
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	142691	66,93	111636	59,38	88822	47,06	96791	52,85	-7,55	-12,31	5,79	-14,07
III. Поточні зобов'язання і забезпечення												
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками із бюджетом	2236	1,05	4364	2,32	4968	2,63	3909	2,13	1,27	0,31	-0,50	1,09
Поточні забезпечення	192	0,09	141	0,07	67	0,04	146	0,08	-0,02	-0,04	0,04	-0,01
Доходи майбутніх періодів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші поточні зобов'язання	8060	3,78	1763	0,94	17517	9,28	4099	2,24	-2,84	8,34	-7,04	-1,54
Усього за розділом III	10738	5,04	6502	3,46	22824	12,09	8399	4,59	-1,58	8,64	-7,51	-0,45
Баланс	213209	100	188018	100	188731	100	183132	100	-	-	-	-

Аналіз балансу дає змогу зробити наступні висновки: власний капітал страхової компанії збільшився на 14,52%. Збільшення частки власного капіталу свідчить також про зростання рівня фінансової незалежності страхової компанії і підвищення її резервного позикового потенціалу, тобто здатності компанії залучати позикові кошти на вигідніших умовах, що зумовлює детальніше вивчення питань управління, насамперед, власним капіталом. Довгострокові зобов'язання та забезпечення в страхової компанії скоротилися у 2021 році на 14,07% порівняно з 2018 роком; поточні зобов'язання та забезпечення зменшилися на 46 тис. грн., проте питома вага цієї статті зменшилась на 0,01%.

Власний капітал складається в основному з зареєстрованого пайового капіталу. В 2018 р. сума нерозподіленого прибутку становив 19 585 тис. грн., а в 2021 році його сума становила 53 922 тис. грн. Великий вплив на це має те, що збільшилась частка нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) в структурі власного капіталу до 29,44% у 2021 році, коли у 2018 даний показник становив - 9,19%. Резервний капітал відображає суму резервів за рахунок яких покриваються непередбачені витрати, погашаються борги перед кредиторами при ліквідації товариства, виплачуються дивіденди за привілейованими акціями. Резервний капітал займає незначний відсоток в загальній структурі власного капіталу, протягом аналізованого періоду, 2018-2021 рр., був відсутній.

Аналіз ліквідності страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 - Аналіз ліквідності ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,33	1,15	1,45	1,52	-0,18	0,3	0,07	0,19
Коефіцієнт термінової ліквідності	1	1,45	1,46	1,5	0,45	0,01	0,04	0,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	7,46	8,6	2,53	8,49	1,14	-6,07	5,96	1,03

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм платоспроможності та ліквідності страхової компанії і показує, яку частину

короткострокової заборгованості воно може погасити в поточний момент або найближчим часом. Відповідно до теоретичних джерел достатнім вважається, якщо даний показник не нижче 1,5. Таке значення означає, що на 20% компанія в поточний момент може погасити короткострокову заборгованість і за такої умови платоспроможність прийнято вважати нормальною. В закордонній практиці, в країнах із стабільною економікою, вважають достатнім, щоб цей коефіцієнт мав позитивне значення, але не менше 0,01.

Розрахунок даного коефіцієнта показав що ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» має вищий коефіцієнт ніж нормативний.

Коефіцієнт загальної ліквідності вимірює загальну ліквідність та показує якою мірою поточні зобов'язання забезпечуються поточними активами. Відповідно до теоретичних джерел достатнім вважається, якщо даний показник не нижче 1. Згідно проведеного аналізу коефіцієнт загальної ліквідності протягом аналізованого періоду показав значення ніж нормативне. Найменше його значення спостерігаємо у 2019 році (1,15), а найвище у 2021 році (1,52). Протягом 2018-2021 рр. даний показник зріс на 0,19, що характеризує діяльність страхової компанії з позитивної сторони.

Коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності допомагає оцінити можливість погашення підприємством короткострокових зобов'язань у випадку його критичного стану. Оптимальне значення цього показника має бути не менше 1.

Згідно проведеного розрахунку видно значення коефіцієнта швидкої ліквідності відповідає нормативному протягом 2018-2021 років. В 2021 році показник зріс на 0,5 відносно 2018 року, що означає здатність страхової компанії в разі необхідності швидко погасити свої короткострокові зобов'язання.

Фінансовий аналіз платоспроможності страхової компанії полягає в абсолютному та відносному порівнянні активів як платіжних засобів з фінансовими ресурсами (зобов'язаннями), за рахунок яких відбулося її формування. Аналіз платоспроможності страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 - Аналіз платоспроможності ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Фактичний запас платоспроможності	59235	69284	76444	77290	10049	7160	846	18055
Нормативний запас платоспроможності	2104	1686	1652	1784	-418	-34	132	-320
Перевищення фактичного запасу платоспроможності над нормативним	57131	67598	74792	75506	10467	7194	714	18375

Фактичний запас платоспроможності, або іншими словами нетто-активи, визначається як різниця між обсягом матеріальних активів, за виключенням суми нематеріальних активів, і сумою зобов'язань страховика, у тому числі страхових, що повинна бути позитивною. Протягом аналізованого періоду даний показник зріс на 18 055 тис. грн., і становив 77 290 тис. грн. на кінець 2021 року.

Нормативний запас платоспроможності страховика, що здійснює страхування життя, на будь-яку дату дорівнює величині, яка визначається шляхом множення величини резерву довгострокових зобов'язань на 0,05. Так, найменше значення даного показника спостерігаємо у 2020 році (1 652 тис. грн.), а найбільше у 2018 році (2 104 тис. грн.). У 2019 році нормативний запас платоспроможності скоротився на 418 тис. грн. порівняно з 2018 роком, а у 2021 році він зріс на 132 тис. грн. відносно 2020 року. Проте протягом аналізованого періоду спостерігаємо скорочення нормативного запасу платоспроможності на 320 тис. грн.

Як бачимо за 2018-2021 рр. фактичний запас платоспроможності перевищує нормативний запас платоспроможності, що характеризує діяльність страхової компанії з позитивної сторони.

Розрахунок показників, які характеризують ступінь охоплення різних видів джерел формування запасів покажемо в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 - Оцінка показників фінансової стійкості за 2018-2021 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Коефіцієнт автономії	0,28	0,37	0,41	0,43	0,09	0,04	0,02	0,15
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,93	0,93	0,8	0,92	0	-0,13	0,12	-0,01
Рівень страхових резервів	0,66	0,59	0,46	0,52	-0,07	-0,13	0,06	-0,14
Рівень покриття грошовими коштами страхових резервів	0,57	0,51	1,29	1,07	-0,06	0,78	-0,22	0,5
Коефіцієнт співвідношення суми страхових платежів та суми страхових резервів	1,28	2,69	5,74	4,03	1,41	3,05	-1,71	2,75

Показник фінансової автономії – один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Він дорівнює співвідношенню власного капіталу компанії до всіх фінансових ресурсів. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Протягом аналізованого періоду даний показник зріс на 0,15. Причиною такого зростання було підвищення суми власного капіталу у 2019-2021 рр.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами – відноситься до групи показників фінансової стійкості та є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Коефіцієнт розраховується як співвідношення власних оборотних коштів до оборотних активів. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів компанії. Проаналізувавши даний показник можна сказати, що протягом 2018-2021 рр. мав переважно стабільне значення (0,8-0,93). Найменший показник був у 2020 році, оскільки відбулося скорочення оборотних активів компанії.

Рівень страхових резервів у 2018 скоротився на 0,13 порівняно з 2019 роком, проте спостерігаємо його зростання у 2021 році на 0,06 порівняно з 2020 роком. А рівень покриття грошовими коштами страхових резервів протягом аналізованого періоду показав тенденцію до зростання і у 2021 році зріс на 0,5 порівняно з 2018 роком і становив 1,07.

Коефіцієнт співвідношення суми страхових платежів та суми страхових резервів у 2021 році скоротився на 1,71 порівняно з 2020 роком, але протягом аналізованого періоду зріс на 2,75.

Проведемо аналіз показників ділової активності в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 - Аналіз показників ділової активності за 2018-2021 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Коефіцієнт ділової активності	0,85	1,58	2,65	2,1	0,73	1,07	-0,55	1,25
Рівень грошових коштів в загальній сумі активів	0,38	0,3	0,6	0,56	-0,08	0,3	-0,04	0,18

Коефіцієнт ділової активності показує тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду. Так у 2021 році показник становив 2,1, що на 1,25 більше ніж у 2018 році (0,85).

Рівень грошових коштів в загальній сумі активів повинен мати оптимальне значення більше 0,5. У 2018 та 2019 роках даний показник не відповідав умові оптимальності, а у 2020 та 2021 роках зріс і перевищував оптимальне значення.

Аналіз власного капіталу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» представлено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 - Аналіз власного капіталу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Коефіцієнт рівня власного капіталу	0,28	0,37	0,41	0,43	0,09	0,04	0,02	0,15
Коефіцієнт відношення власного капіталу до зобов'язань	0,39	0,59	0,67	0,75	0,2	0,08	0,08	0,36
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,16	0,33	0,4	0,18	0,17	0,07	-0,22	0,02

Коефіцієнт рівня власного капіталу показав тенденцію до зростання протягом аналізованого періоду. Головною причиною росту даного показника є зростання суми власного капіталу страхової компанії. У 2018 році коефіцієнт

рівня власного капіталу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» становив 0,28, що на 0,15 менше, ніж у 2021 році (0,43).

Коефіцієнт відношення власного капіталу до зобов'язань у 2018 році мав найнижче значення і становив 0,39, а найвище у 2021 році – 0,75, що також є причиною зростання суми власного капіталу страхової компанії.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу – показник, що вказує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожен гривню залучених власних коштів. Цей індикатор є найбільш важливим для власників (акціонерів, учасників), адже дозволяє визначити зростання їх добробуту за аналізований період. Також цей показник використовується при оцінці вартості акцій страхової компанії, адже рентабельність власного капіталу дозволяє визначити, на які дивіденди можуть розраховувати власники акцій або на скільки зросте вартість їх акцій. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу до 2020 року показав стабільну тенденцію до зростання, проте в 2021 році знизився на 0,22 відносно 2020 року. Такий результат вказує на зниження ефективності використання власного капіталу страхової компанії.

Отже, страхова компанія ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є фінансово надійною, стабільною та незалежною. ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» – це страхова компанія, яка стрімко розвивається та нарощує свій власний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку.

2.3. Оцінка використання фінансових ресурсів

Вимірювання і оцінка ефективності є обов'язковою умовою успішного функціонування і розвитку компанії, що дозволяє активно впливати на її поточний стан і тенденції його розвитку, визначати розміри і напрями змін, виявляти найбільш важливі фактори росту, ухвалювати рішення про зміни і прогнозувати їх вплив на ключові параметри, а також складати плани подальшого удосконалення роботи як всієї страхової компанії, так і її окремих підрозділів.

Проведемо аналіз показників рентабельності фінансових ресурсів в часі (2018-2021 роки) та структурі, що відображено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10 - Динаміка показників рентабельності активів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Чистий прибуток, тис. грн.	2243	9084	11600	1718	6841	2516	-9882	-525
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	213209	188018	188731	183132	-25191	713	-5599	-30077
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	65446	90800	74550	77822	25354	-16250	3272	12376
Середньорічна вартість оборотних активів	147763	97218	77067	77942	-50545	-20151	875	-69821
Рентабельність активів	1,05	4,83	6,15	0,94	3,78	1,31	-5,21	-0,11
Термін окупності активів, днів	95,06	20,70	16,27	106,60	-74,36	-4,43	90,33	11,54
Рентабельність необоротних активів	3,43	10,00	15,56	2,21	6,58	5,56	-13,35	-1,22
Термін окупності необоротних активів, днів	29,18	10,00	6,43	45,30	-19,18	-3,57	38,87	16,12
Рентабельність оборотних активів	1,52	9,34	15,05	2,20	7,83	5,71	-12,85	0,69
Термін окупності оборотних активів, днів	65,88	10,70	6,64	45,37	-55,18	-4,06	38,72	-20,51

З даних таблиці можна зробити висновок, що ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є рентабельною компанією стосовно активів. Так зростання активів (інвестицій) протягом 2018-2019 рр. збільшилась від 1,05% до 4,83%. Тобто, у 2018 році на 1 грн. активів припадало 1,05 коп. прибутку, при цьому виключно на необоротні активи – 3,43 коп. а на оборотні – 1,52 коп., в 2019 – всього – 4,83 коп., на необоротні 10, на оборотні 9,34 , а у 2020 – 6,15 коп. на всі активи, 6,43 – на необоротні, а на оборотні – 15,05. У 2021 році спостерігаємо зниження рентабельності активів на 5,21% відносно 2020 року, даний показник становив 0,94. Протягом аналізованого періоду рентабельність активів знизилась на 0,11%.

Така динаміка викликана одночасним зниженням рівня рентабельності необоротних та зростанням оборотних активів акціонерного товариства у 2018-

2021 рр. Проте в 2021 році прибутковість використання необоротних активів спадає високими темпами з 15,56% до 2,21%, що означає – на 1 грн. необоротних активів припадає всього 2,21 коп. прибутку.

Значення показника рентабельності необоротних активів зменшилась протягом 2018-2021 років на 1,21%, що було викликано одночасним зменшенням чистого прибутку на 525 тис. грн., а також зростанням обсягів необоротних активів на 12 376 тис. грн. В 2021 році прибутковість необоротних активів скоротилась на 1,22%.

Рентабельність оборотних активів протягом аналізованого періоду скоротилась на 20,51%. Це зумовлено тим, що відбулося зменшення чистого прибутку у більшій пропорції, ніж зменшення середньорічної вартості оборотних активів.

Враховуючи те, що компанія є прибутковою, можна говорити безпосередньо про термін окупності активів. Динаміка цих показників свідчить про віддалення чи наближення стану банкрутства. А саме модульне зростання термінів окупності необоротних, оборотних та активів взагалі свідчить про те, що ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» покращує своє становище та нарощує прибуток.

Окрім рівня прибутковості активів, або впливу напрямів використання фінансових ресурсів на фінансовий результат, необхідно оцінити вплив структури формування капіталу.

Окрім рівня прибутковості активів, або впливу напрямів використання фінансових ресурсів на фінансовий результат, необхідно оцінити вплив структури формування капіталу. Від'ємне значення власного капіталу при одночасній збитковості діяльності акціонерного товариства заважає адекватно оцінити його рентабельність.

Зменшення чистого збитку провокує позитивну динаміку рентабельності власного капіталу, однак зростання нестачі останнього погіршує стан підприємства.

Динаміка показників рентабельності щодо власного капіталу і зобов'язань ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 роки представлено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 - Динаміка показників рентабельності щодо власного капіталу і зобов'язань ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 роки

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Чистий прибуток, тис. грн.	2243,00	9084,00	11600,00	1718,00	6841,00	2516,00	-9882,00	-525,00
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	59780,00	64830,00	73473,50	77504,50	5050,00	8643,50	4031,00	17724,50
Середньорічна вартість позикового капіталу, тис. грн.	10738,00	8620,00	14672,00	15620,50	-2118,00	6052,00	948,50	4882,50
Рентабельність власного капіталу	3,75	14,01	15,79	2,22	10,26	1,78	-13,57	-1,54
Термін окупності власного капіталу, днів	26,65	7,14	6,33	45,11	-19,52	-0,80	38,78	18,46
Рентабельність позикового капіталу	20,89	105,38	79,06	11,00	84,49	-26,32	-68,06	-9,89
Термін окупності позикового капіталу, днів	4,79	0,95	1,26	9,09	-3,84	0,32	7,83	4,30

Значення показника рентабельності власного капіталу свідчить про те, що чистий прибуток в 2018 році становив 3,75%, у 2019 році – зріс до 14,01%, а у 2020 році – ще на 1,78% та становив – 15,79%, однак в 2021 році даний показник скоротився на 13,57% відносно 2020 року. Це свідчить про те, що частка прибутку за останній рік скоротилась, що оцінюється негативно, адже свідчить про зростання обсягів отриманих збитків.

Зростання терміну окупності власного капіталу свідчить про те, що за умов збереження наявної динаміки страхової компанії наблизатиметься до прибуткової діяльності.

Що стосується позикового капіталу зобов'язань ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ», то у 2018 році на 1 грн. позикового капіталу припадало – 20,89 коп. чистого прибутку, у 2019 році – на 84,49 коп. більше – 105,38, у 2020 – на 26,32 коп. менше, ніж у 2019, та становить – 79,06 коп., а в 2021 році – 11 коп. Отже, частина позикового капіталу використовується безпосередньо на підвищення

прибутку страхової компанії, тому можна стверджувати, що ситуація компанії погіршилася у 2020 році, оскільки відбулося зростання позикового капіталу страхової компанії, а також скорочення чистого прибутку. Також бачимо, що у 2021 році збільшився термін через який позиковий капітал втратить свою рентабельність.

Для визначення ймовірності банкрутства порівнюється розрахований індекс із його критичним значенням.

Таблиця 2.12 - Критерії визначення рівня загрози банкрутства

Значення Z	Вірогідність банкрутства
Менш 1,81	Дуже висока
Від 1,81 до 2,7	Висока
Від 2,7 до 2,99	Ймовірність невелика
Більше 2,99	Ймовірність незначна, дуже низька

Розрахуємо ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана у табл. 2.13, для більш точного визначення ймовірності банкрутства.

Таблиця 2.13 - Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за п'ятифакторною моделлю Е.Альтмана

Показник	2018	2019	2020	2021
X_1	0,32	0,3	0,43	0,48
X_2	0,009	0,007	0,01	0,009
X_3	0,06	0,05	0,07	0,07
X_4	0,58	0,54	0,65	0,69
X_5	1,92	1,7	1,87	2,03
Z	2,86	2,56	3,02	3,26

За даними розрахунками можна побачити низьку ймовірність банкрутства, що розкривається у значеннях показника Z , який у 2020-2021 роках мають значення більше за 2,99, що характеризується незначною ймовірністю банкрутства.

Але у 2019 році картина для діяльності страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» мала інше значення. Вона дорівнювала всього 2,56 що характеризувало компанію високою ймовірністю банкрутства. А у 2018 році показник Z мав краще значення, ніж у 2019 році і становив 2,86, що вказує на

невелику ймовірність банкрутства страхової компанії.

Розрахуємо ймовірність банкрутства за моделлю Таффлера у табл.2.14.

Таблиця 2.14 - Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» моделлю Таффлера

Показник	2018	2019	2020	2021
X_1	1,48	1,27	4,08	6,33
X_2	1,46	0,46	0,96	1,11
X_3	0,02	0,17	0,08	0,03
X_4	0,11	0,22	0,34	0,27
Z	1	0,8	2,35	3,54

Проаналізувавши таблицю 2.14 можна зробити висновок, що розраховані величини знаходяться в діапазоні вищому за показники, які характеризують високу ймовірність банкрутства, тобто страхова компанія ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» має хороші перспективи у майбутньому.

Загалом можна підтвердити, що страхова компанія ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» працює ефективно і не має ознак для банкрутства. Хоча у 2019 році у компанії з'явилися деякі ознаки для оформлення банкрутства, але за допомогою ефективної роботи фінансового менеджменту страхової компанії, ці ознаки були вирішені.

Наразі страхова компанія ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» характеризується доволі низьким настанням ймовірності банкрутства, що говорить про стабільну роботу на ринку страхування життя.

Отже, ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є прибутковою компанією та щорічно протягом аналізованого періоду отримує додатне значення фінансового результату. Однак зменшення суми прибутку в поєднанні із загальним зростанням обсягів фінансових ресурсів в майбутньому, які використовуються не лише на підвищення прибутку, провокує зменшення рівня збитковості підприємства та дає підстави припустити, що за умов стабільної роботи в цьому напрямку компанія може не лише досягнути нульової рентабельності, а підвищити темп зростання прибутку компанії.

Висновки до розділу 2

1. В контексті проведеного аналізу джерел фінансових ресурсів підприємства доходимо висновку, що обсяги фінансових ресурсів страхової компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» впродовж 2018-2021 років зростають. Фінансовий стан ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» характеризується системою показників, які відображають стан суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу за рахунок власного і позикового капіталу в процесі його кругообігу. Головною метою фінансової діяльності ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є забезпечення стійкого положення на ринку. Для досягнення такого результату потрібно підтримувати платоспроможність та рентабельність страхової компанії.

2. Основним реальним напрямом використання фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є основні засоби, при чому такі інвестиції є виправданими. Власний капітал страхової компанії збільшився на 14,52%. Збільшення частки власного капіталу свідчить також про зростання рівня фінансової незалежності страхової компанії і підвищення її резервного позикового потенціалу, тобто здатності компанії залучати позикові кошти на вигідніших умовах, що зумовлює детальніше вивчення питань управління, насамперед, власним капіталом. Довгострокові зобов'язання та забезпечення в страхової компанії скоротилися у 2021 році на 14,07% порівняно з 2018 роком; поточні зобов'язання та забезпечення зменшились на 46 тис. грн., проте питома вага цієї статті зменшилась на 0,01%.

3. ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є прибутковим підприємством та щорічно протягом аналізованого періоду отримує позитивне значення фінансового результату. Однак зменшення суми прибутку в поєднанні із загальним зростанням обсягів фінансових ресурсів в майбутньому, які використовуються не лише на підвищення прибутку, провокує зменшення рівня збитковості підприємства та дає підстави припустити, що за умов стабільної роботи в цьому напрямку компанія може не лише досягнути нульової

рентабельності, а підвищити темп зростання прибутку компанії. Фінансовий результат, поданий в абсолютному вимірі, є значущим для загального висновку щодо успішності господарської діяльності зобов'язань ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ».

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1. Критерії оптимізації структури фінансових ресурсів страхової компанії

Оптимізація структури капіталу особливо важлива для страхової компанії, оскільки вона повинна відповідати, з одного боку, вимогам нормативних актів, а з іншого – критеріям фінансової стійкості та платоспроможності, сприяючи збільшенню ринкової вартості організації. Оптимальна структура капіталу – це співвідношення позикового та власного капіталу, за якого досягається мінімум сукупних витрат на капітал, яким компанія фінансує довгостроковий розвиток, або середньозважених витрат на капітал [66].

У страхових організацій висока залежність структури фінансових ресурсів від фінансово-інвестиційних факторів, системи державного регулювання. Так, окремі фінансові рішення можуть спричинити відтік капіталу із страхової галузі й у разі надмірного вилучення фінансових ресурсів зробити нестійкими не тільки окремі страхові компанії, але й страховий ринок у цілому. Тому кожній окремій страховій компанії необхідно ретельніше вивчати показники, пов'язані не тільки з внутрішніми ризиками, але також враховувати вплив зовнішніх ризиків.

Українські страхові компанії дуже зацікавлені в нарощуванні саме акціонерного капіталу, адже саме з ним страховик пов'язує свою фінансову стабільність. Законодавством також встановлені нормативні обмеження щодо обсягу прийнятих страхових ризиків залежно від розміру статутного капіталу. Так, відповідно до Закону України «Про страхування» [4]: «якщо страхова сума за окремим предметом договору страхування перевищує 10 відсотків суми сплаченого статутного фонду і сформованих вільних резервів та страхових резервів, страховик зобов'язаний укласти договір перестрахування».

Для ефективного функціонування страховій компанії не достатньо лише мати на балансі фінансові ресурси. Вони мають бути правильно сформовані та використовуватись відповідно до виду діяльності, яким займається страхова компанія. Тобто кошти повинні залучатися на строк довший ніж строк їх корисного використання [17, с. 114].

Для того, щоб визначити найкраще співвідношення джерел залучення капіталу необхідно перш за все визначити на які цілі (довго - чи короткострокові) він використовуватиметься або до яких статей активу буде приєднуватись до того як принесе прибуток. Після цього залишається ще одна проблема – які кошти для цього краще використати: власні чи позикові. Проте, якщо у страхової компанії відсутні власні вільні кошти, постає питання, чи доцільно залучати додаткові кошти на платній основі і якщо так, то в якому обсязі.

Оптимізація структури капіталу – це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою у кошти страхової компанії, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення, за умови якого досягається максимальна ефективність діяльності страхової компанії [24, с. 142].

Метою управління структурою капіталу є мінімізація витрат на залучення довгострокових джерел фінансування та забезпечення власникам капіталу максимальної ринкової оцінки вкладених ними коштів.

Процес оптимізації структури капіталу необхідно проводити в такій послідовності:

1. Аналіз складу капіталу в динаміці (визначити показники ефективного використання складових капіталу та їх використання – коефіцієнт фінансової незалежності; заборгованості, співвідношення між довго і короткостроковими зобов'язаннями; оборотність і рентабельність активів і власного капіталу).

2. Оцінка основних факторів, які визначають структуру капіталу:

- умови оподаткування прибутку страхової компанії та доходів від володіння цінними паперами у фізичних та юридичних осіб;

- структуру активів компанії (рівень їх ліквідності);
- рівень інформаційної асиметрії;
- стан фінансових ринків у країні та за її межами;
- оцінку менеджерами ризику залучення боргового капіталу;
- агентські відносини у страховій компанії;
- рівень операційного левериджу, який визначає нестабільність в отриманні очікуваних прибутків).

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм дохідності власного капіталу.

Ураховуючи ці етапи, страхова компанія визначає на плановий прогностичний період найбільш прийнятну для себе структуру капіталу.

В деяких країнах діють нормативи (співвідношення) між власним і позиченими коштами. Так наприклад, в США застосовують співвідношення – 60/40, а в Японії – 30/70 [65, с. 124].

Необхідність раціоналізації структури фінансових ресурсів, спрямованих на формування капіталу страхової компанії, зумовлена низкою причин [11, с. 95]:

- співвідношення «власний капітал – залучені ресурси» по-різному впливає на доходність підприємств, тому перед підприємством стоїть дилема – залучати кошти та сплачувати за них проценти, чи нарощувати обсяг власного капіталу;
- структура фінансових ресурсів впливає на формування політики щодо розширеного відтворення виробничих фондів як страхової компанії, так і народного господарства загалом;
- в умовах трансформації економіки України та посилення конкуренції вагомим значення набувають показники, що характеризують фінансову стійкість та платоспроможність суб'єктів компанії, які характеризують ступінь покриття та захищеності різноманітної заборгованості страхової компанії;
- основними показниками формування ефективної структури капіталу є частка власних і залучених коштів у фінансових ресурсах.

В Україні більшість страхових компаній нехтують науковими підходами до оптимізації структури капіталу, що є помилкою, оскільки від співвідношення між

власним і позиковим капіталом залежить результат діяльності страхової компанії та її стан у майбутньому. Тому страховій компанії потрібно чітко визначити, за рахунок яких фінансових ресурсів буде сформовано її капітал [11, с. 106].

Оптимізація структури капіталу є одним із найбільш важливих і складних завдань, що вирішуються у процесі фінансового управління страховою компанією. Оптимальна структура капіталу становить таке співвідношення використання власного і залученого капіталу, за якого забезпечується оптимальне співвідношення між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості страхової компанії і максимізується його ринкова вартість. Процес оптимізації структури капіталу страхової компанії здійснюється за етапами, що відображені на рис. 3.1.

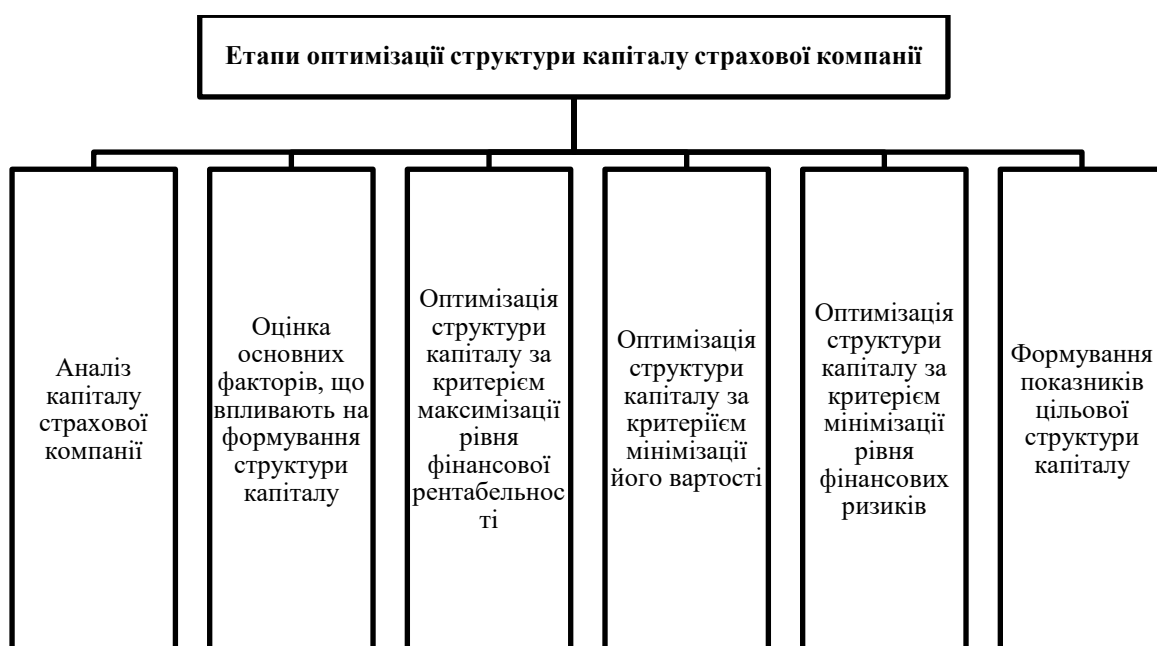

Рис. 3.1 - Етапи оптимізації структури капіталу страхової компанії [6, с. 302].

Тенденції формування капіталу та ефективності його використання вітчизняними суб'єктами компанії свідчать, що в переважній частині страхових компаній не проводять оптимізації структури джерел формування капіталу. При цьому варто зазначити, що сформована структура капіталу відповідає критерію

мінімізації його вартості та частково критерію забезпечення фінансової стійкості, зовсім ігноруючи критерій максимізації рівня фінансової рентабельності.

В той же час при оптимізації структури капіталу необхідно враховувати також, що страхова компанія відрізняється від інших суб'єктів господарювання наявністю в структурі її пасивів страхових резервів, які формуються за рахунок страхових платежів, що сплачують страхувальники та мають безплатний характер для страхової компанії. Це обумовлює деяку специфіку оптимізації структури її капіталу [18, с. 102].

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації фінансового ризику. З огляду на тягар соціальної відповідальності при здійсненні страхового захисту він є переважаючим критерієм оптимізації структури капіталу, тоді як критерій максимізації рівня фінансової рентабельності та критерій мінімізації вартості капіталу повинні застосовуватись як додаткові обмеження. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків пов'язана з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства. По відношенню до страхових компаній оборотні активи поділяються на ті, що забезпечують покриття страхових резервів, розмір і категорії яких встановлюються законодавчо, та активи, що забезпечують операційну діяльність.

Для страхової компанії характерна така модель фінансування активів, за якої фіксовані активи та мінімальний рівень поточних активів фінансуються за допомогою довгострокових позик та власного капіталу. Кошти страхових резервів повинні розміщуватися у дозволені види активів з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості [28, с. 56].

Структура капіталу страхової компанії відповідно до даного підходу представлена на табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Співвідношення між активами та джерелами їх фінансування відповідно до Закону України «Про страхування» [4]

Активи	Пасиви
Нематеріальні активи	Власний капітал
Нетто-активи	
Дозволені активи	Страхові резерви
Активи, профінансовані за рахунок інших кредиторів	Інші кредитори компанії

За рахунок власного капіталу фінансуються нематеріальні активи та нетто-активи, що визначаються шляхом вирахування з власного капіталу нематеріальних активів. Страхові резерви вкладаються в дозволені чинним законодавством види активів. Інші активи фінансуються за рахунок інших кредиторів страхової компанії [53 с. 2261].

Отже, на сьогодні не існує єдиного підходу щодо раціонального співвідношення власного і позикового капіталу. Адже, оптимальна структура капіталу залежить від низки факторів (галузеві особливості операційної діяльності страхової компанії, стадія життєвого циклу компанії, кон'юнктура товарного і фінансового ринків, фінансовий менталітет власників, ставлення кредиторів до страхової компанії), врахування яких є одним із напрямів її оптимізації.

3.2. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії

У системі загального управління використанням фінансових ресурсів страхової компанії основна роль відводиться забезпеченню ефективного його використання в операційній діяльності. Операційна діяльність – це основний вид діяльності страхової компанії, з метою здійснення якої вона створена.

Характер операційної діяльності страхової компанії визначається насамперед специфікою галузі економіки, до якої воно належить. Основу операційної діяльності більшості компаній складає виробничо-комерційна та

торгова діяльність, яка доповнюється здійснюваної ними інвестиційної та фінансової політики.

Разом з тим, інвестиційна діяльність є основою для інвестиційних компаній зі страхування життя, інвестиційних фондів та інших інвестиційних інститутів.

Операційна діяльність ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» характеризується наступними основними особливостями, що визначають специфіку використання фінансових ресурсів [69]:

1. Вона є головним компонентом всієї господарської діяльності страхової компанії, основною метою її функціонування. Основний обсяг формованих активів та резервів. Відповідно, фінансові ресурси, що використовується в операційній діяльності страхової компанії, при нормальних умовах функціонування компанії займають найбільшу питому вагу в загальному обсязі задіяного їм капіталу.

2. Операційна діяльність носить пріоритетний характер по відношенню до інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності страхової компанії. Тому розвиток будь-яких інших видів діяльності не повинна вступати в протиріччя з розвитком операційної діяльності, а тільки підтримувати її. Відповідно і задачі підвищення ефективності використання фінансових ресурсів в будь-яких інших видах діяльності страхової компанії не повинні вирішуватися за рахунок зниження цієї ефективності в операційному процесі.

3. Інтенсивність розвитку операційної діяльності є основним параметром, що характеризує поступальний економічний розвиток страхової компанії по окремих стадіях її життєвого циклу. Відповідно, можливості ефективного використання фінансових ресурсів в операційному процесі на різних стадіях життєвого циклу компанії визначають цілі і завдання не лише стратегії використання капіталу, але і цілі, а також можливості реалізації загальної економічної стратегії страхової компанії.

4. Господарські операції, що входять до складу операційної діяльності страхової компанії, носять самий регулярний характер. У порівнянні з операціями інших видів діяльності частота операцій по ній найвища.

Це визначає високу інтенсивність формування та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з використанням фінансових ресурсів в операційному процесі страхової компанії. Крім того, регулярність здійснення господарських операцій створює основу для регулярного формування ефекту використання фінансових ресурсів в цьому виді діяльності компанії у формі обсягу реалізованої продукції, доходу, прибутку тощо.

5. Операційна діяльність страхової компанії орієнтована в основному на ринок фізичних осіб, у той час як формування необхідного до використання капіталу здійснюється переважно на фінансовому ринку. Так. Операційна діяльність пов'язана з різними видами та сегментами фінансового ринку. Відповідно і умови формування кінцевого ефекту використання фінансових ресурсів в операційній діяльності страхової компанії значною мірою пов'язані зі станом кон'юнктури відповідних видів і сегментів фінансового ринку. У той же час один з найважливіших компонентів формування цього ефекту – вартість капіталу, що залучається до використання в операційному процесі – істотним чином залежить від стану кон'юнктури відповідних видів і сегментів фінансового ринку. Використання капіталу в операційній діяльності страхової компанії повинно бути пов'язане з тенденціями кон'юнктури обох аналізованих ринків, які іноді носять протинаправлений характер.

6. Здійснення операційної діяльності пов'язано з фінансовими ресурсами вже інвестованих в неї. Інвестований в цю діяльність капітал набуває форми операційних активів страхової компанії. Від складу цих активів, їх збалансованості, потенційної продуктивності, швидкості обігу та інших характеристик значною мірою залежить здатність компанії генерувати форми ефекту використання фінансових ресурсів, в першу чергу, операційний прибуток. Тому одним з найважливіших чинників забезпечення високого рівня ефективності використання капіталу, задіяного в операційній діяльності страхової компанії, є ефективне управління його операційними активами.

7. Операційної діяльності притаманні, поряд із загальними, і специфічні види ризиків, що об'єднуються поняттям комерційний ризик. Тому рівень

операційного прибутку, що генерується використовуваним капіталом при різних альтернативних варіантах його використання, повинен обов'язково співвідноситися з рівнем комерційного ризику.

Капітал, що використовується в операційній діяльності страхової компанії, підрозділяється на два основних види – операційний основний капітал і оборотний операційний капітал. Такий склад операційного капіталу обумовлений характером формованих їм активів, які залежно від особливостей участі в операційному процесі поділяються на необоротні операційні активи і зворотні операційні активи страхової компанії. Враховуючи, що процес використання капіталу та активів в операційній діяльності страхової компанії носить паралельний і взаємообумовлений характер, розглянемо склад видів операційних активів, що формуються за рахунок основного і оборотного капіталу (табл. 3.2).

У складі поза оборотних операційних активів, що формуються за рахунок основного капіталу, виділяють [43, с. 12]:

Таблиця 3.2 - Склад основних видів і елементів операційних активів, що формуються за рахунок капіталу, використовуваного в операційній діяльності ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» [68]

Види операційного капіталу страхової компанії	Активи формують за рахунок операційного капіталу страхової компанії	
	Групи операційних активів	Основні види операційних активів
Основний капітал	Необоротні операційні активи	1. Виробничі основні засоби
		2. Нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес
Оборотний капітал	Оборотні операційні активи	1. Запаси товарно-матеріальних цінностей
		2. Дебіторська заборгованість 3. Грошові кошти 4. Інші види оборотних операційних активів

1. Виробничі основні засоби. До них відносяться належать страховій компанії кошти праці, що використовуються в операційному процесі більше одного року, мінімальна вартість яких встановлена законодавством. Вони

функціонують у формі виробничих будівель, приміщень, машин, механізмів, устаткування та деяких інших видів активів.

2. Нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес. До них відносяться придбані страховою компанією права користування патентами, ліцензіями, «ноу-хау» і іншими аналогічними майновими правами, що забезпечують технологію здійснення операційного процесу.

У складі оборотних операційних активів, що формуються за рахунок оборотного капіталу, виділяють [26, с. 92]:

1. Дебіторська заборгованість (розрахунки з дебіторами). До неї відноситься заборгованість юридичних і фізичних осіб підприємству, пов'язана із здійсненням операційної його діяльності. Крім того, до її складу входить заборгованість за розрахунками з бюджетом, персоналом, дочірніми підприємствами і з іншими дебіторами.

2. Грошові кошти. До них відносяться сукупні грошові активи страхової компанії, що знаходяться на розрахунковому та валютному його рахунках.

3. Інші види оборотних операційних активів. До них відносяться витрати майбутніх періодів (операційні витрати, зроблені в даному звітному періоді, але які будуть віднесені на собівартість виробництва продукції в майбутніх звітних періодах) і деякі інші їх види, що не грають помітної ролі в обслуговуванні операційного процесу.

Процес управління використанням фінансових ресурсів в операційній діяльності страхової компанії вимагає не тільки централізованого керівництва, а й формування на базі окремих структурних підрозділів певних «центрів відповідальності». Концепція управління окремими аспектами господарської діяльності страхової компанії на основі «центрів відповідальності», розроблена американським економістом Дж. Хігінсом, отримала широке практичне застосування в управлінні використанням фінансовими ресурсами [15, с. 46-47]

Зокрема, в операційній діяльності для управління цим процесом в страховій компанії створюються такі типи «центрів відповідальності» (рис. 3.2).

Рис. 3.2 - Система основних типів центрів відповідальності, які забезпечують управління використанням фінансовими ресурсами в операційній діяльності страхової компанії

Центр витрат являє собою структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за витрачання коштів відповідно до доведеним йому бюджетом. У силу функціональної спрямованості своєї діяльності такий структурний підрозділ не може самостійно впливати на обсяг доходів, а відповідно і на суму прибутку, що генерується використанням фінансових ресурсів. Прикладом центру витрат є постачальницько-заготівельне або виробничий підрозділ страхової компанії [17, с. 254].

Центр доходу являє собою структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за формування доходів у встановлених обсягах. У силу функціональної спрямованості своєї діяльності такий структурний підрозділ не може самостійно впливати на весь обсяг витрат з реалізованої продукції, а відповідно і на суму прибутку, що генерується використанням капіталом. Прикладом центру доходу є збутовий підрозділ страхової компанії.

Центр прибутку являє собою структурний підрозділ страхової компанії, керівник несе відповідальність за доведені завдання з формування прибутку.

У силу функціональної спрямованості своєї діяльності такий структурний підрозділ повністю контролює як формування доходів від реалізації, так і обсяг

витрат на її виготовлення. Такий центр повністю забезпечує управління всіма аспектами використання фінансових ресурсів в операційному процесі. Формування системи управління використанням капіталу в операційній діяльності страхової компанії передбачає наступний алгоритм дій (рис. 3.3).

1	Дослідження особливостей функціонування окремих структурних підрозділів з позицій їх впливу на окремі аспекти використання капіталу в операційному процесі
2	Визначення основних типів центрів відповідальності в розрізі структурних підрозділів страхової компанії, що здійснюють операційну діяльність
3	Формування системи прав, обов'язків і міри відповідальності керівників структурних підрозділів, визначених як центри відповідальності в операційній діяльності страхової компанії
4	Розробка та доведення центрам відповідальності планових (нормативних) завдань по використанню капіталу у формі поточних чи капітальних бюджетів
5	Забезпечення контролю виконання встановлених завдань по використанню капіталу центрами відповідальності шляхом отримання відповідної інформації (звітів), її аналізу і встановлення причин відхилень

Рис. 3.3 - Основні етапи формування системи управління використанням капіталу в операційній діяльності страхової компанії [29]

Отже, побудова системи центрів відповідальності різних типів в операційній діяльності страхової компанії залежить від багатьох факторів – суми використовуваного операційного капіталу, обсягу виробництва і реалізації продукції, організаційно-правової форми діяльності страхової компанії та інших. Тому визначення чисельності і складу центрів відповідальності, які забезпечують управління використанням фінансових ресурсів, вимагає індивідуального дослідження страхової компанії. Сформовані центри відповідальності повинні бути укомплектовані кваліфікованими менеджерами, здатними не тільки забезпечувати виконання встановлених завдань з використання операційного капіталу, але і розробляти пропозиції вищестоящим органам управління по підвищенню ефективності цього використання в рамках контрольованої ними операційної діяльності підрозділів.

3.3. Диверсифікація фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК АСКА-Життя» та соціальна відповідальність компанії

Для того, щоб оцінити внутрішнє середовище страхової компанії – її силу і слабкість, а також зовнішні можливості і загрози, побудуємо SWOT-аналіз. SWOT-аналіз, для визначення сильних і слабких сторін ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ», а також можливостей і загроз, що витікають з його найближчого оточення (зовнішнього середовища).

Можна відзначити, що найбільш переважною для ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» на даному етапі розвитку є стратегія посилення позицій на внутрішньому ринку. Оскільки у підприємства існує ряд переваг, завдяки яким воно є досить сильним конкурентом в Україні. Тому, слід укріпити свої позиції перед таким значним кроком, як утримання та збільшення долі ринку. Вибрана стратегія, безумовно, частково веде до досягнення поставленої планки.

Таблиця 3.3 - Матриця SWOT-аналізу для ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ»

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОМПАНІЇ	
Можливості: - Удосконалення законодавства, що сприятиме розвитку страхового бізнесу. - Удосконалення існуючих форм звітності, які забезпечать надходження даних, необхідних для ефективного функціонування компанії. - Залучення додаткового капіталу для розвитку страхового ринку України.	Загрози: - Неприятлива ринкова кон'юктура. - Поява нових конкурентів. - Недовіра населення
ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ:	
Сильні сторони: - Індивідуальний підхід до кожного клієнта. - Наявність 26-річного досвіду на ринку страхування. - Широкий спектр надання страхових послуг	Слабкі сторони: - Значно поступається у своїх показниках лідерам у цій сфері. - Недостатня інноваційна діяльність (що зумовлюється специфікою ринку). - Слабка маркетингова діяльність (реклама)

Для ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» після проведеного аналізу найбільш значимими і вірогідними виявилися можливості розширення частки ринку,

розширення асортименту, що призведе до зміни структури капіталу компанії.

Отже, розглянувши можливості ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ», його слабкі і сильні сторони, провівши аналіз погроз, що впливають із зовнішнього середовища, можна визначити стратегію страхової компанії, при цьому спираючись на меті організації. В результаті SWOT-аналізу з'ясувалося, якщо конкуренція на даному сегменті ринку посилиться, то має бути переглянута стратегія страхової компанії.

Оптимальну структуру капіталу кількісно визначити неможливо. Однак керівництво ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» може знайти приблизне її значення, розраховане на підставі факторів впливу та власного практичного досвіду, яке максимально наближає планову структуру до оптимального значення.

Оптимальну структуру капіталу, тобто співвідношення між позиковими коштами і власним капіталом, можна визначити, користуючись ефектом фінансового важеля (левериджу) (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 - Ефект фінансового левериджу для ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» за 2018-2021 роки

Показник	2018	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			
					2019-2018	2020-2019	2021-2020	2021-2018
Обсяг власного капіталу, тис. грн.	59780	69880	77067	77942	10100	7187	875	18162
Обсяг позикового капіталу, тис. грн.	10738	6502	22842	8399	-4236	16340	-14443	-2339
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	70518	76382	99909	86341	5864	23527	-13568	15823
Структура капіталу								
Власний капітал, %	84,77	91,49	77,14	90,27	6,71	-14,35	13,14	5,50
Позиковий капітал, %	15,23	8,51	22,86	9,73	-6,71	14,35	-13,14	-5,50
Плече фінансового важеля	5,57	10,75	3,37	9,28	5,18	-7,37	5,91	3,71
Коефіцієнт рентабельності активів	1,05	4,83	6,15	0,94	3,78	1,31	-5,21	-0,11
Ставка банківського відсотка, %	21,00	21,00	21,00	21,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ставка податку на прибуток, %	18,00	18,00	18,00	18,00	0,00	0,00	0,00	0,00

З даних табл. 3.4 можна зробити висновок, що структура капіталу ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» в аналізованому періоді є оптимальною, оскільки в структурі капіталу страхової компанії переважає власний капітал над позиковим. Насамперед необхідно відмітити, що найбільша частина в структурі капіталу саме власного спостерігається у 2019 році (91,49%), а найменше у 2020 році – 77,14%.

Протягом 2018-2021 років податковий щит залишається на одному рівні, оскільки ставка податку на прибуток підприємств залишається незмінною – 18%. Однак економічна рентабельність активів, порівняно з нині діючою ставкою кредиту та коефіцієнт фінансової рентабельності не є надто низькими, а отже і ефект фінансового левериджу має додатнє значення.

Таблиця 3.5 - Прогноз ефекту фінансового левериджу для на 2022 рік

Показник	Варіант розрахунку					
	1	2	3	4	5	6
Обсяг власного капіталу, тис. грн	77942	77942	77942	77942	77942	-
Можливий обсяг позикового капіталу, тис. грн.	-	33404	25981	77942	181865	77942
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	77942	111346	103923	155884	259807	77942
Структура капіталу						
Власний капітал, %	100	70	75	50	30	0
Позиковий капітал, %	0	30	25	50	70	100
Коефіцієнт рентабельності активів	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94
Ставка банківського відсотка, %	24	24	24	24	24	24
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18
Сума податку на прибуток, тис. грн.	309,24	309,24	309,24	309,24	309,24	309,24
Обсяг чистого прибутку, тис. грн.	1718	1718	1718	1718	1718	1718
Податковий коректор фінансового левериджу	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Диференціал фінансового левериджу	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Плече фінансового важеля	0,00	2,33	3,00	1,00	0,43	-
Ефект фінансового левериджу	0,00	1,34	1,72	0,57	0,25	0,00

Підвищення рентабельності власних коштів називають ефектом фінансового левериджу, тобто фінансовий леверидж характеризує ефективність використання позикових коштів, залучених підприємством. Ефект фінансового левериджу відображає рівень рентабельності власного капіталу за різних варіантів структури капіталу.

Згідно даних таблиці можна стверджувати, що страховій компанії ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» недоцільно залучати позикові кошти. Така ситуація викликана порівняно низькою економічною рентабельністю активів та несприятливою ситуацією на ринку позикових коштів. Ситуація, що склалася в страховій компанії відображає позитив ефекту фінансового левериджу, оскільки під час рецесії ефект фінансового важеля набуває додатних значень при незмінній рентабельності ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ».

Надмірне нарощення позикових коштів призводить до зростання їх вартості та порушення фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Щоб підвищити прибутковість коштів власних, компанії необхідно не тільки залучити, але ще правильно розпорядитися позиковим капіталом. А наскільки вдало це робить керівництво страхової компанії і показав ефект фінансового важеля.

Проаналізувавши дані табл. 3.5 можна сказати, що найвище значення ефекту фінансового левериджу досягається при співвідношенні власного капіталу до позикового 75% / 25% відповідно, і становить 1,72.

Для отримання прибутку страхова компанія ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» розміщує вільні фінансові ресурси на депозити банків та облігації внутрішньої державної позики.

На 2022 рік в компанії було заплановано збільшення в структурі фінансів частки нерухомості, комерційної та некомерційної. Проте ми розробили альтернативний проект диверсифікації фінансових ресурсів шляхом включення в портфель компанії військових облігацій.

Станом на 31.03.2022 року страхові резерви представлені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 - Страхові резерви станом на 31.03.2022 року

Категорія актива	Сума, тис. грн.
Депозити	44 065,0
Грошові кошти на поточних рахунках	524,0
Права вимоги до перестраховиків	1 359,0
Акції	2 854,0
ОВДП	36 100,0
Військові ОВДП	0,0
Нерухомість	19 026,0
Загалом	103 928,0

Таким чином, значну долю резервів складають банківські депозити, облігації внутрішньої державної позики та нерухомість. Вкладення коштів у нерухомість — це одна із загальноприйнятих альтернатив банківським депозитам. Це можливість не лише убезпечити свої кошти від впливу інфляції чи курсових коливань, але й отримувати значний та стабільний прибуток від своїх вкладень. Але в нестабільний час для нашої економіки стабільність її вартості викликає багато питань. Також важливим аспектом є рівень її ліквідності, адже основною вимогою до резервів є їх швидка та висока ліквідність. У ситуації, яка склалась у країні про ці властивості не може йти мови. Тому нерухомість представлена в складі резервів є офісними приміщеннями, в яких проводить свою операційну діяльність компанія. Отже ми її враховувати при розрахунку альтернативного плану не будемо.

Вибір банківської установи для вкладення коштів здійснюється з урахуванням забезпечення максимальної дохідності, але в той же час з метою мінімізації фінансового ризику при інвестуванні коштів на депозитні вклади в банківські установи застосовуватимуться заходи щодо диверсифікації вкладів та лімітування ризику. Диверсифікація здійснюється шляхом обрання не менше трьох банків для інвестування коштів, які пропонують найбільш вигідні та надійні для страхової компанії депозитні програми.

Станом на період часу написання роботи, згідно даних компанії, середня відсоткова ставка за депозитами юридичних осіб становить – 9,44% річних. В подальшому візьмемо її за основу в нашому прогнозі. На грошові кошти на поточних рахунках нараховується – 5% річних.

Облігації внутрішньої державної позики України (ОВДП) — державні цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому ринку.

ОВДП підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їхньої номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій. ОВДП випускаються Міністерством фінансів України і є найбільш надійними цінними паперами в Україні. Погашення ОВДП у повному обсязі (100% суми) гарантовано державою.

Даний фінансовий інструмент має значні переваги і гарантії держави на 100% придбаних ОВДП:

- Поточна дохідність значно перевищує дохідність на відповідні депозити;
- Можливість дострокового продажу ОВДП на вторинному ринку;
- Можливість отримати кредит під заставу ОВДП;
- Захист від інфляції, адже ОВДП можна придбати як гривні, так і у іноземній валюті;
- Можливість дострокового продажу ОВДП на вторинному ринку України.

Облігації внутрішньої державної позики України є прийнятним для формування надійних резервів компанії.

Станом на період часу написання роботи, згідно даних компанії, середня відсоткова ставка ОВДП становить – 6,5% річних. В подальшому візьмемо її за основу в нашому прогнозі.

Війна в Україні, особливо її широкомасштабна фаза сколихнула весь цивілізований світ. Наше суспільство у цей час найважчих випробувань показує солідарність і єднання. Кожен намагається бути корисним і допомагати людям, які постраждали від війни, Збройним силам України, іншим військовим формуванням, які безпосередньо захищають країну, ставлячи на кон найцінніше — власне життя.

Сприяє лібералізації розміщення військових облігацій і Національний банк, спростивши механізм ідентифікації та верифікації покупців та зупинивши на період воєнного часу проведення планових та позапланових виїзних перевірок

банків та небанківських установ щодо здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, дотримання валютного та санкційного законодавства. Відповідне рішення затверджено постановою правління Національного банку України від 23 березня 2022 р. №60. Крім того, на час воєнного стану скасовано обов'язок інвестора довести легальність джерела походження коштів, за які придбаватимуться облігації. Тепер для придбання військових облігацій усі процедури ідентифікації, верифікації фізичних осіб-покупців, а також підписання документів здійснюється дистанційними каналами зв'язку та з застосуванням електронних підписів.

Покупцями військових облігацій, які розміщуються на внутрішньому фондовому ринку, можуть бути як українські громадяни та компанії, так і іноземці. Міністерство фінансів пропонує ринку 4 види військових облігацій у гривні та по одному — у євро та доларах США. Номінальна вартість однієї облігації складає 1000 грошових одиниць тієї валюти, в якій вона номінована.

Кожен з окремих випусків військових облігацій має свій «життєвий цикл» — від 2 місяців до 1,3 року. Залежно від строку погашення визначається ставка дохідності за облігацією, яка становить 10–11% річних. В подальшому візьмемо її за основу в нашому прогнозі.

Гривневі короткострокові облігації зі строком погашення до року продаються на умовах дисконтування номінальної вартості облігації. Тобто інвестор купує військову облігацію номіналом 1000 грн. за меншою ціною, що і є дисконтом. При настанні часу погашення інвестор отримає номінальну вартість придбаних ним облігацій. Дохід інвестора у такому разі становитиме різниця між номіналом облігації і фактичною ціною її придбання.

Таким чином з урахуванням всіх вище згаданих факторів, дані цінні папери у сьогоднішні є найбільш надійними, дохідними і ліквідними резервами, що повністю відповідає вимогам формування страхових резервів компанії.

Зробимо прогноз на розміщення вільних фінансових ресурсів на кінець першого півріччя 2022 року із суттєвим збільшенням долі військових облігацій до 30 млн. грн. через заміщення банківських депозитів та ОВДП та уявімо, що

інші резерви залишаються незмінними. Розрахуємо відсоткову ставку за 3 місяці (1 квартал) за формулою:

$$B = C * BC / 100 * KD / DP, \text{ де}$$

- В – сума нарахованих відсотків;
- С – сума депозиту;
- ВС – відсоткова ставка по депозиту (% річних);
- КД – кількість днів інвестування (90 днів);
- ДР – кількість днів у році.

Таким чином, отримаємо дані представлені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 - Розподіл страхових резервів

Період	на 31.03.2022 року		на 30.06.2022 року	
Категорія актива	Сума, тис. грн.	Інвестиційний дохід, тис. грн.	Сума, тис. грн.	Інвестиційний дохід, тис. грн.
Депозити	22 402,00	521,97	12 402,00	287,73
Грошові кошти на поточних рахунках	9 530,00	117,22	9 530,00	117,22
ОВДП	54 313,00	869,00	34 313,00	549,00
Військові ОВДП	0,00	0,00	30 000,00	813,00
Загалом	86 245,00	1 508,19	86 245,00	1 766,95

Станом на 31.03.2022 р. частки розподілу страхових резервів складали: Банківські депозити – 26%, грошові кошти на поточних рахунках – 11%, ОВДП – 63%, військові облігації – 0%. Рис. 3.3.

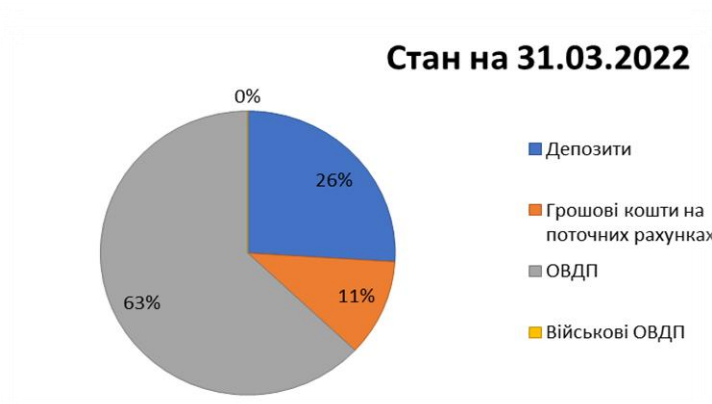

Рис. 3.3 - Частки розподілу страхових резервів станом на 30.06.2022 р.

При такому розподілі, інвестиційний дохід компанії за даними резервами склав – 1 508,19 тис. грн.

У разі прийняття рішення про зменшення розміру у загальному портфелі банківських депозитів на 10 000 тис. грн, ОВДП на 20 000 тис. грн. та збільшення частки військових облігацій на 30 000 тис. грн. розподіл буде мати інший вигляд Рис. 3.4. . Частки розподіляться таким чином: Банківські депозити – 14%, грошові кошти на поточних рахунках – 11%, ОВДП – 40%, військові облігації – 35%. Рис.3.4.

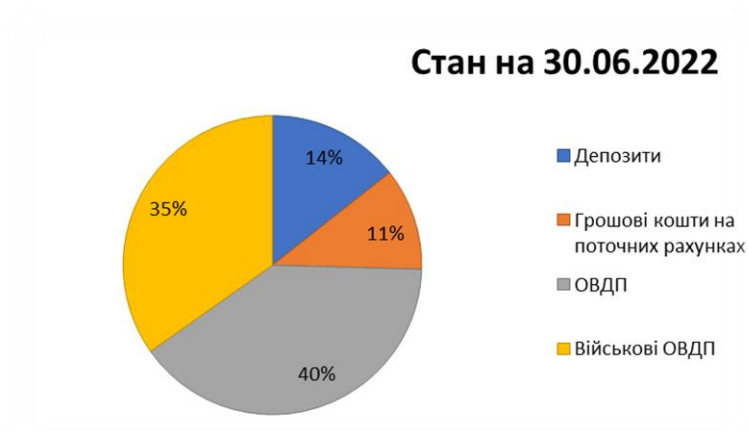

Рис. 3.4 - Частки розподілу страхових резервів станом на 30.06.2022 р.

При такому розподілі, інвестиційний дохід компанії за даними резервами склав – 1 766,95 тис. грн. Отже, за рахунок перерозподілу і диверсифікації резервів компанія отримає інвестиційного прибутку за 3 місяці на 258 тис. грн більше.

Бачимо ситуацію, коли раціональне розміщення резервів при дотриманні вимог надійності, дохідності і високої ліквідності призводить до більш ефективного управління ресурсами компанії. Це в свою чергу призводить до збільшення інвестиційного доходу компанії, який збільшує її прибуток. ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» традиційно щороку показує найвищі показники

отриманого інвестиційного прибутку на ринку страхування життя і є беззаперечним лідером за цим показником (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Ставки інвестиційного доходу по роках 2010-2021 рр.

Валюта	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UAH	13	15	17	22	22	22	9,5	18	18,9	18	14,5	10,5
USD	9	9	9	10	10	10	9,5	6	7	6	5	3
EUR	8	8	8	9	9	9	8	5	6	5	4	2

Компанія вдало обирає та реалізує інвестиційну політику. Підсумками діяльності нашої компанії стає збільшення розмірів страхових сум по полісам клієнтів на додаткові суми (бонуси), які визначаються за результатами отриманого інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів зі страхування життя. Компанія незмінно виконує свої обов'язки за усіма укладеними договорами страхування життя, забезпечує стабільно високий рівень інвестиційного доходу, що робить накопичувальні програми найвигіднішими фінансовими інструментами.

Отже, будь-яка комерційна діяльність пов'язана з певними ризиками. Якщо вони визначаються структурою джерел капіталу, то належать до групи фінансових ризиків. Найважливішою їх характеристикою є ставлення власні кошти до позикових. Адже залучення зовнішнього фінансування пов'язане з виплатою відсотків за його використання. Тому, при негативних економічних показниках (наприклад, при зниженні обсягу продажів, кадрові проблеми та ін.) у компанії може виникнути непосильне боргове навантаження.

ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ» є частиною найбільшої інвестиційної Групи України SCM, яка працює по всьому світу. Зараз підприємства та холдинги SCM працюють в Україні, на Кіпрі, у Нідерландах, Італії, Болгарії, Швейцарії, Великобританії та США.

Являючись активом Групи, ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ» зобов'язана дотримуватися і виконувати всі правила і принципи, які прийняті Групою.

Репутація ефективного і відповідального бізнесу відіграє вирішальну роль у нашому успіху, у здатності СКМ створювати вартість і приносити користь акціонерам, суспільству, країні.

В основі репутації 4 основні цінності СКМ: Чесність і Порядність, Відповідальність, Ефективність, Професіоналізм. Всі компанії групи прагнуть працювати відповідно до цих цінностей із моменту створення СКМ, вже більше 22 років. У Групі створені стандарти, принципи і чітко сформульовані правила, за якими всі працюють, а це понад 300 тисяч співробітників.

Всі правила і принципи викладені «на папері» в документі – «ТАК МИ ПРАЦЮЄМО». Цей документ визначає, як Група керує бізнесом, як поводить у простих і складних ситуаціях, що у своїй роботі вважає правильним, а що – неприйнятним.

Позиція Групи така: справи говорять голосніше, ніж будь-які слова. Поведінка всіх і кожного, починаючи з топ-менеджера і закінчуючи працівником цеху, впливає на те, наскільки вони є успішними, наскільки ефективно вони працюють і як СКМ бачать і сприймають оточуючі: партнери, жителі міст, де працюють підприємства, потенційні співробітники та багато інших. «ТАК МИ ПРАЦЮЄМО» – відображення того, у що вірить Група і як хоче працювати. Це свідомий вибір.

Якщо кожен у СКМ буде працювати так, то Група неодмінно досягне успіху, яким зможе пишатися. Успіху, за який будуть цінувати і поважати в Україні й у світі. Якщо кожен співробітник працюватиме так, бізнес зможе бути успішним не тільки сьогодні, але й у довгостроковій перспективі.

Війна в Україні, особливо її широкомасштабна фаза сколихнула весь цивілізований світ. Наше суспільство у цей час найважчих випробувань показує солідарність і єднання. Кожен намагається бути корисним і допомагати людям, які постраждали від війни, Збройним силам України, іншим військовим формуванням, які безпосередньо захищають країну, ставлячи на кон найцінніше — власне життя.

Окрім військового компоненту, війна вимагає переналаштування усіх сфер життя країни, її економіки, внутрішньої та зовнішньої політики для чинення максимального супротиву ворогу на усіх фронтах. Акценти та пріоритети зміщуються у бік забезпечення обороноздатності країни та вирішення валу гуманітарних питань, спровокованих війною. А це величезні незаплановані кошти, що змушує нас шукати додаткові джерела фінансування бюджетів усіх рівнів.

За підрахунками Міністерства фінансів, на місяць воєнних дій українська держава витрачає приблизно \$10 млрд! Тож Україна шукає фінансування як на внутрішніх, так і на зовнішніх фінансових ринках. Одним з інструментів залучення додаткових коштів є так звані військові облігації. Їх розміщення розпочалося після прийняттям урядом України постанови «Про випуск облігацій внутрішньої державної позики «Військові облігації»» від 25 лютого 2022 р. №156, який у такий спосіб окреслив намір залучити до 400 млрд. грн. Саме тому, компанія активно вкладає кошти у військові облігацію роблячи свій вклад у підтримку економіки України.

Висновки до розділу 3

1. Для ефективного функціонування страховій компанії не достатньо лише мати на балансі фінансові ресурси. Вони мають бути правильно сформовані та використовуватись відповідно до виду діяльності, яким займається страхова компанія. Тобто, кошти повинні залучатися на строк довший ніж строк їх корисного використання.

2. Для того, щоб визначити найкраще співвідношення джерел залучення капіталу необхідно перш за все визначити на які цілі (довго - чи короткострокові) він використовуватиметься або до яких статей активу буде приєднуватись до того, як принесе прибуток. Після цього залишається ще одна проблема – які кошти для цього краще використати: власні чи позикові. Проте, якщо у страхової компанії відсутні власні вільні кошти, постає питання, чи доцільно залучати додаткові кошти на платній основі і якщо так, то в якому обсязі.

3. Побудова системи центрів відповідальності різних типів в операційній діяльності страхової компанії залежить від багатьох факторів – суми використовуваного операційного капіталу, обсягу виробництва і реалізації продукції, організаційно-правової форми діяльності страхової компанії та інших. Тому визначення чисельності і складу центрів відповідальності, які забезпечують управління використанням фінансових ресурсів, вимагає індивідуального дослідження страхової компанії.

4. Щоб підвищити прибутковість коштів власних, компанії необхідно не тільки залучити, але ще правильно розпорядитися позиковим капіталом. А наскільки вдало це робить керівництво страхової компанії і показав ефект фінансового важеля. Аналіз табл. 3 показав, що найвище значення ефекту фінансового левериджу досягається при співвідношенні власного капіталу до позикового 75% / 25% відповідно, і становить 1,72.

ВИСНОВКИ.

За результатами виконаних завдань можна резюмувати наступне:

1. Фінансові ресурси страхової організації – це сукупність тимчасово вільних коштів, що знаходяться в обігу страхової компанії та використовуються для здійснення страхової, інвестиційної, фінансової діяльності. Фінансові ресурси страхової компанії є неоднорідними, економічний зміст та їх призначення визначають особливості інвестування. Джерелами фінансових ресурсів є власний, залучений та позиковий капітали. Власні фінансові ресурси є чинником фінансової стійкості страхової компанії. Їх обсяг повинен бути достатнім для повного і своєчасного виконання страхових зобов'язань. У свою чергу рівень достатності встановлюється зовнішніми і внутрішніми вимогами до платоспроможності страхової компанії. Величина власного капіталу залежить від вимог держави і потреб страхової компанії. Вона повинна бути достатньою для гарантії фінансової безпеки, тому її необхідно планувати і контролювати.

2. Організація фінансів страхових компаній – це форми, методи, способи формування та використання фінансових ресурсів страховика, контроль за їх обсягом для досягнення поставлених цілей. Місія страхової організації є визначальним елементом щодо її стратегії та тактики. У формуванні місії страхової організації має брати участь держава, окреслюючи загальні принципи та тенденції.

Знаходження і ставлення цілі, котра в найбільш узагальненому вигляді представляється як рішення найближчих завдань задач і довгострокових планів по розвитку страхової справи є одним з найважливіших етапів управління страховою компанією. При цьому слід зазначити, що страхові резерви є фінансовим забезпеченням головної цілі страхової організації, яка обумовлює особливості управління її фінансовими ресурсами.

3. При розробці методики оцінки фінансових ресурсів важливим є вибір складу показників, що характеризують різноманітні підсумки страхових операцій. Чим ширшим є набір показників, тим надійнішими будуть висновки стосовно

фінансового стану страхової компанії. Разом з тим, множинність нерівнозначних показників ускладнює практичне використання методики. Можна поділити показники аналізу на дві групи. Перша група – це основні показники, що характеризують кінцеві результати формування фінансового потоку. Друга – включає показники, що розкривають основні складові формування фінансових ресурсів страховика. До основних показників ми відносимо коефіцієнти платоспроможності, коефіцієнти доходів та коефіцієнти витрат.

4. ПрАТ «УАСК АСКА–ЖИТТЯ» – страхова компанія, яка зареєстрована 28 березня 1996 року в місті Києві. Фінансовий стан ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» характеризується системою показників, які відображають стан суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу за рахунок власного і позикового капіталу в процесі його кругообігу. Головною метою фінансової діяльності ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є забезпечення стійкого положення на ринку. Для досягнення такого результату потрібно підтримувати платоспроможність та рентабельність страхової компанії.

5. Власний капітал страхової компанії збільшувався протягом 2016-2021 років. Зростання частки власного капіталу свідчить також про зростання рівня фінансової незалежності страхової компанії і підвищення її резервного позикового потенціалу, тобто здатності компанії залучати позикові кошти на вигідніших умовах, що зумовлює детальніше вивчення питань управління, насамперед, власним капіталом. Зростання показників ліквідності страхової компанії говорить про її спроможність забезпечувати своєчасність, повноту та безперервність виконання усіх своїх грошових зобов'язань.

6. ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» є рентабельною компанією стосовно активів. Так зростання активів (інвестицій) протягом 2018-2019 рр. збільшилась від 1,05% до 4,83%. Тобто у 2018 році на 1 грн. активів припадало 1,05 коп. прибутку, при цьому виключно на необоротні активи – 3,43 коп. а на оборотні – 1,52 коп., в 2019 – всього – 4,83 коп., на необоротні 10, на оборотні 9,34, а у 2020 – 6,15 коп. на всі активи, 6,43 – на необоротні, а на оборотні – 15,05. Протягом аналізованого періоду рентабельність активів знизилась на 0,11%.

Враховуючи те, що компанія є прибутковою, можна говорити безпосередньо про термін окупності активів. Динаміка цих показників свідчить про віддалення чи приближення стану банкрутства. А саме модульне зростання термінів окупності необоротних, оборотних та активів взагалі свідчить про те, що ПрАТ «УАСК «АСКА-ЖИТТЯ» покращує своє становище та нарощує прибуток.

7. 8 У страхових організацій висока залежність структури фінансових ресурсів від фінансово-інвестиційних факторів, системи державного регулювання. Так, окремі фінансові рішення можуть спричинити відтік капіталу із страхової галузі й у разі надмірного вилучення фінансових ресурсів зробити нестійкими не тільки окремі страхові компанії, але й страховий ринок у цілому. Тому кожній окремій страховій компанії необхідно ретельніше вивчати показники, пов'язані не тільки з внутрішніми ризиками, але також враховувати вплив зовнішніх ризиків. Для ефективного функціонування страхової компанії не достатньо лише мати на балансі фінансові ресурси. Вони мають бути правильно сформовані та використовуватись відповідно до виду діяльності, яким займається страхова компанія. Тобто кошти повинні залучатися на строк довший ніж строк їх корисного використання.

8. Необхідна побудова системи центрів відповідальності різних типів в операційній діяльності страхової компанії, що залежить від багатьох факторів – суми використовуваного операційного капіталу, обсягу виробництва і реалізації продукції, організаційно-правової форми діяльності страхової компанії та інших. Тому визначення чисельності і складу центрів відповідальності, які забезпечують управління використанням фінансових ресурсів, вимагає індивідуального дослідження страхової компанії. Сформовані центри відповідальності повинні бути укомплектовані кваліфікованими менеджерами, здатними не тільки забезпечувати виконання встановлених завдань з використання операційного капіталу, але і розробляти пропозиції вищестоящим органам управління по підвищенню ефективності цього використання в рамках контрольованої ними операційної діяльності підрозділів.

9. Для підвищення прибутковості власних коштів, компанії необхідно не тільки залучити, але ще правильно розпорядитися позиковим капіталом. А наскільки вдало це робить керівництво страхової компанії показав ефект фінансового важеля, найвище значення ефекту фінансового левериджу досягається при співвідношенні власного капіталу до позикового 75% до 25% відповідно, і становить 1,72, відповідно до проведеного аналізу.

10. Розроблено альтернативний варіант диверсифікації фінансових ресурсів ПрАТ «УАСК АСКА-Життя», який дасть змогу компанії отримати більший інвестиційний прибуток та залишатися лідером за даним показником на ринку страхування життя в Україні. Таким варіантом є використання військових облігацій. Це також є інструментом відповідальної поведінки компанії, що в нинішніх складних умовах є дуже важливо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» // Урядовий кур'єр. – 2013. – 65-78 с.
2. Законодавство України про страхування // Збірник нормативних актів. – К.: Атіка, 1999. – 464-470 с.
3. Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування іншими, ніж страхування життя, затверджені Розпорядженням Держфінпослуг від 17.12.2010 № 3104 (зі змінами і доповненнями)
4. Закон України про страхування: від 7 березня 1996 р. № 85/96- ВР // URL: <https://www.rada.gov.ua>.
5. Закон України про страхування URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
6. Алескерова Ю. Управління капіталом страхових компаній. / Ю. Алескерова, О. Сідак // Інфраструктура ринку. – 2018. – Вип. 18. – С. 300-306.
7. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник./ В.Д. Базилевич, К. Базилевич, Р.В. Пікус та ін. / за ред. В.Д. Базилевич / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
8. Балицька М.В. Роль фінансової стійкості страхових компаній у забезпеченні фінансової стабільності економіки країни / М.В. Балицька // Економіка та держава. – 2016. – № 9. – С. 89-92.
9. Баранов А.Л. Фінанси страхових організацій. Практикум : навч. посіб. / А.Л. Баранов, О.В. Баранова. – К. : КНЕУ, 2012. – 215 с
10. Баранова В.Г. Страховий капітал: проблеми формування / В.Г. Баранова. – URL: [http://91.90.15.82:8080/jspui/bitstream/123456789/173/1/Baranova% 20V.G..pdf](http://91.90.15.82:8080/jspui/bitstream/123456789/173/1/Baranova%20V.G..pdf)
11. Бердар М.М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства / М.М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. 2009. – №5. – С.133-138

12. Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г., Економічна сутність та значення фінансових ризиків страховика //Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах. – 2020. – С. 310-312.
13. Бойко А.О. Перестраховування як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії: дис. канд. екон. наук : 08.00.08 / А.О. Бойко. – Суми, 2011. – 278 с.
14. Бутиріна В.М. Управління фінансовою стійкістю страхових організацій / В. М. Бутиріна, О.К. Литвинова // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. - 2016. – № 6. – С. 41-47.
15. Вербовецька С.Г. Формування центрів відповідальності в системі бюджетування підприємства // Економічні науки. – 2011. – №3. – С. 46-49.
16. Власюк С.А. Страховий менеджмент в умовах глобалізаційних процесів в Україні. – 2021. URL: <https://www.lib.udau.edu.ua>.
17. Гаманкова О. Вплив процесів глобалізації на розвиток ринку страхових послуг України / О. Гаманкова // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія : Економіка. – 2006. – Вип. 89. – С. 61-63.
18. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. – КНЕУ, 2007. – 328с
19. Гензера О.О. Сучасні тенденції розвитку страхового ринку в Україні / О.О. Гензера, Н.А. Хрущ // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: Збірник наукових праць молодих вчених та студентів. Том 2 / ред. кол. : Н.А. Хрущ, Р.С. Квасницька, І.В. Форкун та інші (відп. ред. Н.А. Хрущ). – Хмельницький : ХНУ, 2016. – С. 23-27.
20. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011 – 376 с.
21. Гудзь О.Є. Розвиток страхування: нові інструменти та методи управління ризиками в цифровій економіці //Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2019. – Т. 3. – №. 29. – С. 4-12.

22. Заволока Л.О. Впровадження та гармонізація європейських стандартів в системі українського страхування / Л.О. Заволока, В.В. Задорожна // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 4/1. – С. 35-38.
23. Іванюк І.С. Теоретичні підходи до визначення категорії “фінансова стійкість страхової компанії” / І.С. Іванюк, Д.С. Маруженко // Фінанси України. – 2006. – № 11. – С. 77-89.
24. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 152с.: іл.. – Бібліогр.: с.142-144.
25. Клапків Л., Клапків Я., Свірський В., Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління: Financial risks of insurance companies activity: theoretical foundations, modern realities and pragmatism of management. – Assurance, 2020.
26. Клепікова О.А. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використання імітаційного моделювання / О.А. Клепікова, С.О. Поліщук, О.А. Сарамков, Д.В. Нечай // Вісник Харківського національного університету імені Каразіна. Серія «Економічна». – 2019. – Вип. 96. – С. 80-94.
27. Кнейслер О.В., Методологія класифікації фінансових потоків страхових компаній / О.В. Кнейслер // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 20. – С. 157-163.
28. Кнейслер О.В., Формування системи управління фінансовими потоками страхових компаній / О.В. Кнейслер // Схід. – 2015. – № 5. – С. 55-59.
29. Кривцун І.М. Дослідження тенденцій розвитку страхового ринку / І.М. Кривцун // Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 26. URL: <https://chmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/07/Krivtsun-I.-M.pdf>
30. Кузнецова А.Я., Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності: Монографія / Інститут економічного прогнозування НАН України. – Л.: Львів, банків, ін-т НБУ, 2005. – 367с.
31. Кулина Г., Теоретико-методичні засади оцінювання платоспроможності страхових компаній / Г. Кулина // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип 5. – С. 885-889.

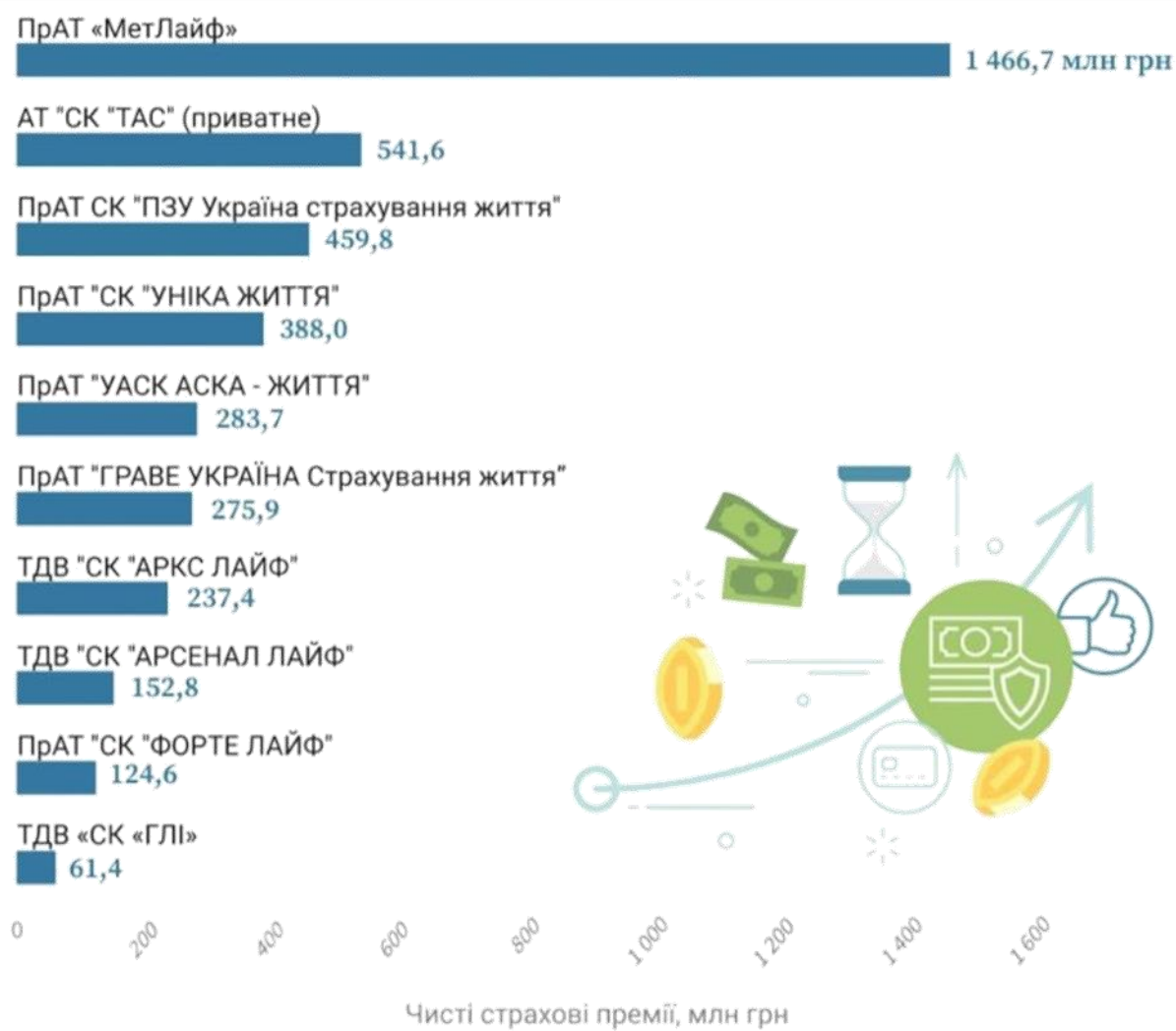
32. Майданченко І.В., Інвестиційна діяльність страхових компаній - шлях до економічного зростання // Науково-технічна інформація. – 2006. – №3. – С. 41-44.
33. Майорова Т. В. Інвестування: практикум / Т. В. Майорова, В. І. Максимович, С. В. Урванцева. – К. : КНЕУ, 2012. – 577 с.
34. Мурашко О. В. Технічні резерви та їх роль у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії : дисертація на здобуття ступеня кандидата економічних наук 08.04.01 URL: <http://economy-lib.com/tehnicheskie-rezervy-i-ih-rol-v-obespechenii-finansovoy-nadezhnosti-strahovoy-kompanii>
35. Нагайчук Н. Г. Інвестиційний потенціал страхового ринку України / Н. Г. Нагайчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 38. – С. 205-212.
36. Нагайчук Н. Г. Фінанси страхових компаній: навч. посіб. / Н. Г. Нагайчук, О. О. Гончаренко. – К. : УБС НБУ, 2010. – 527 с.
37. Нагайчук Н. Г. Оцінка вартості капіталу страховика// Економіка і регіон №1(20) – 2009-ПолтНТУ – С. 205-212.
38. Нагайчук Н. Г. Теоретичні підходи до визначення змісту поняття «фінанси страхових організацій» / Н. Г. Нагайчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2010.- №11. – С. 32-35.
39. Нагайчук Н. Г. Управління капіталом страхової компанії // Фінанси України. – 2008. – № 11– С.106-116
40. Налукова Н. І. Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики / Н. І. Налукова, М. П. Бадида // Світ фінансів. – 2015. – № 2. – С. 105-117.
41. Нестерова Д. Фінансові ресурси страхових організацій та напрями їх розміщення / Д. Нестерова // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія «Економіка». – 2013. – № 12 (153). – С. 71-75.
42. Опарін В. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення / В. Опарін // Вісник Національного банку України – 2000,- №5. – С 26-31.

43. Опешко Н.С. Управління достатністю капіталу страхових компаній : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня к. е. н. : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Н.С. Опешко. – К. : 2016. – 20 с.
44. Пікус Р.В. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення / Р.В. Пікус, М.В. Балицька // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2016. – № 3 (180). – С. 6-10.
45. Піратовський Г.Л. Страховий бізнес: управління розвитком / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2006. – 253 с.
46. Плиса В.Й. Управління фінансовою стійкістю страховика // Фінанси України. – 2001. – № 9. – С.136-142
47. Самошкіна І.Д. Особливості формування резервів страхових компаній / І.Д. Самошкіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип 5. – С. 786-789.
48. Світлична О.С. Управління фінансами страхових організацій: Навч. пос./ О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич. – Одеса: Атлант, 2015 – 238 с.
49. Селіверстова Л.С., Трухан Д.А. Підходи до розвитку кіберстрахування як сегменту глобального страхового ринку //Економіка та держава. – 2020. – №. 1. – С. 23-26.
50. Соболев Р.Г. Методологія управління фінансовою стійкістю страховика/ Теорія та практика державного управління. – 2010. – С. 140-146.
51. Сосновська О., Деденко Л. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності //Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. – 2019. – Т. 1. – №. 3. – С. 70-79.
52. Супрун А.А. Організація фінансового менеджменту страхових компаній в умовах економічної нестабільності /А.А. Супрун // Фінанси. Облік і аудит. – 2010. – №16. – С.152.
53. Супрун Н.В. Управління капіталом страхових компаній // Економіка: проблеми теорії та практики. – Д., 2009 – Вип.250, т.9. – С.2259-2268

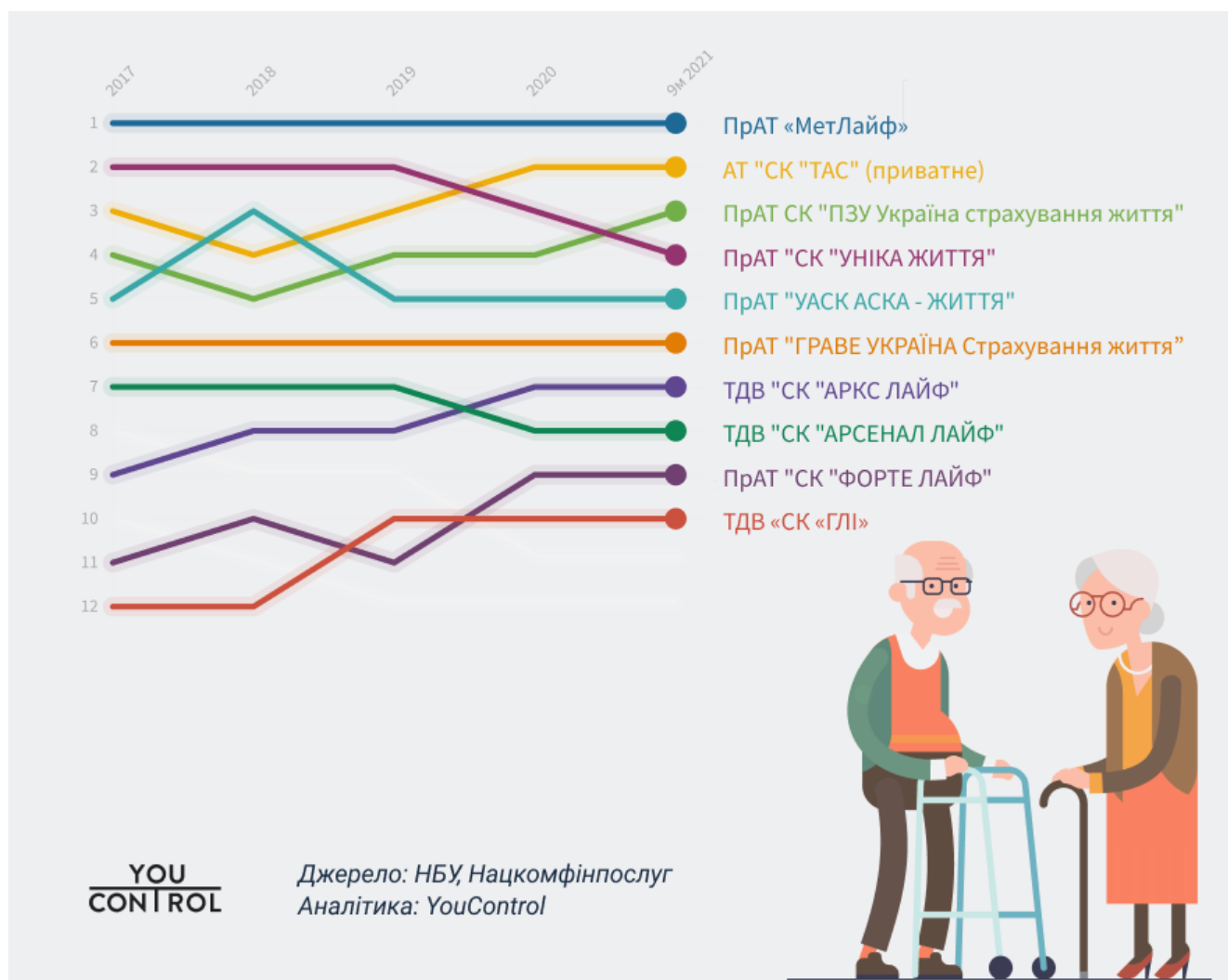
54. Сушко Р.В., Ретинський А.А. Оцінка результатів діяльності страхових компаній// Фінанси України. – 2002. – № 6. – С.127-132
55. Ткаченко Н.В. Державне регулювання платоспроможності страхових компаній // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2, Т.2
56. Ткаченко Н.В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика : монографія / Н. В. Ткаченко. – Черкаси: «Черкаський ЦНТЕІ», 2009. – 570 с.
57. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Ліра-К, 2007. – 376 с.
58. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. (друге видання, перероблене і доповнене) / Л.О. Омелянович, О.З. Чайковська, Г.Є. Долматова, О.В. Іванова, А.Ф. Кононенко, І.І. Канєєва, О.В. Гладкова, Г.М. Александрова – Донецьк.: ДонНУЕТ, .2008. – 281 с.
59. Харченко Н.В. Інвестиційна діяльність страхових компаній / Н.В.Харченко // Фінанси України. – 2006. – №7.
60. Шевчук О.В., Фастунов В.О. Управління фінансовими ресурсами страхових компаній //Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2(20)
61. Шевчук О.В. Управління фінансовими ресурсами страховика / О.В. Шевчук // Економічний вісник Донбасу. – 2014. – № 2. – С. 116-126.
62. Шейко Ю.О., Юхимчук І.М. Перестраховання як невід'ємний елемент ризик-менеджменту страхової компанії //Ефективна економіка. – 2019. – №. 2.
63. Шірінян Л.В. Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення/ Л.В. Шірінян // Монографія // Харк. нац. ун – т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2007. – 225 с.
64. Damodaran A. Damodaran on Valuation. – New York: John Wiley & Sons, 2006. – 757 p.
65. Fedorchuk M. Directions for improving the financial management of the insurance company on the basis of risk management / L. Prystupa, M. Fedorchuk // Corporate Governance: Strategies, Processes, Technology: IV International scientific conference (October 23th, 2020. Leipzig, Germany). Riga, Latvia: “Publishing House “Baltija Publishing”, 2020. – p.123-126.

66. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://bank.gov.ua/>
67. Офіційний сайт страхової компанії ПрАТ «УАСК АСКА – ЖИТТЯ», структура інвестиційного портфеля за даними фінансової звітності компанії за 2018-2021 рр. URL: <https://aska-life.kiev.ua/documents/?tabs=tab2>
68. Фінансова звітність страхової компанії ПрАТ «УАСК АСКА – ЖИТТЯ» за 2021 рік: URL: <https://aska-life.kiev.ua/documents/?tabs=tab2>
69. Страхові послуги ПрАТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ» URL: <https://aska-life.kiev.ua/documents/?tabs=tab1>

ТОП 10 компаній України зі страхування життя за обсягом чистих премій за 9 місяців 2021 р., млн. грн.

**Динаміка ренкінгів ТОП 10 компаній України зі страхування життя за
обсягом чистих премій у 2017-2021 рр.**

Зовнішній вигляд військових облігацій

ДОДАТОК Г

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «УАСК АСКА – ЖИТТЯ» за 2021р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПрАТ "УАСК АСКА-ЖИТТЯ"	Дата (рік, місяць, число)	2021	12	31
Територія	Солом'янський район м.Києва	за ЄДРПОУ	24309647		
Організаційно-правова форма господарювання	акціонерне товариство	за КОАТУУ	UA80000000000980793		
Вид економічної діяльності	страхування життя	за КОПФГ	230		
Середня кількість працівників ¹	54	за КВЕД	65.11		
Адреса, телефон	вул. Авіакопінструктора Антонова, 5, м.Київ, 03186. тел. (044) 492 - 8 496				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					
					v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 20 21 р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	814	1124
первісна вартість	1001	1685	2150
накопичена амортизація	1002	871	1026
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	24045	25558
первісна вартість	1011	41822	46089
знос	1012	17777	20531
Інвестиційна нерухомість	1015		
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
Знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035	53149	85751
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	21634	21106
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		1403
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	99642	134942
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	54	80
Виробничі запаси	1101	54	80
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103		
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	218	247
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	1593	695
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	493	213
Поточні фінансові інвестиції	1160	9882	5023
Гроші та їх еквіваленти	1165	78048	59937
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	78048	59937
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	2642	5713
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	2642	5713
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	92930	71908
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	192572	206850

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19385	19385
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	9469	11266
Додатковий капітал	1410	1	1
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	56721	55418
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	85576	86070
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2010	2404
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530	100143	113275
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	52962	63959
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	47181	49316
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	102153	115679
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	91	130
розрахунками з бюджетом	1620	3657	3491
у тому числі з податку на прибуток	1621	3594	3422
розрахунками зі страхування	1625	103	84
розрахунками з оплати праці	1630	258	298
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення (резерв відпусток)	1660	52	252
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	682	846
Усього за розділом III	1695	4843	5101
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	192572	206850

Керівник

Олена Пантова

Головний бухгалтер

Ірина Данилова

ДОДАТОК Д

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «УАСК АСКА – ЖИТТЯ» за 2021р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ПрАТ "УАСК АСКА-ЖИТТЯ"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	Солом'янський район м.Києва	за ЄДРПОУ	2022 03 31
Організаційно-правова форма господарювання	акціонерне товариство	за КОАТУУ	24309647
Вид економічної діяльності	страхування життя	за КОПФГ	1A800000000000980793
Середня кількість працівників ¹	54	за КВЕД	230
Адреса, телефон	вул. Авіаконструктора Антонова, 5, м.Київ, 03186. тел. (044) 492 - 8 496		65.11
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на **31 березня** 20 **22** р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1124	1059
первісна вартість	1001	2150	2150
накопичена амортизація	1002	1026	1091
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	25558	25281
первісна вартість	1011	46089	46111
знос	1012	20531	20830
Інвестиційна нерухомість	1015		
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016		
Знос інвестиційної нерухомості	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035	85751	88536
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	21106	21106
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	1403	1136
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	134942	137118
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	80	103
Виробничі запаси	1101	80	103
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103		
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	247	491
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	695	757
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	213	206
Поточні фінансові інвестиції	1160	5023	2001
Гроші та їх еквіваленти	1165	59937	53578
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	59937	53578
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	5713	
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	5713	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	71908	57136
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
	1200		
Баланс	1300	206850	194254

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19385	19385
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	11266	11266
Додатковий капітал	1410	1	1
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	55418	41274
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	86070	71926
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2404	2404
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530	113275	116208
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	63959	67841
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	49316	48367
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	115679	118612
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	130	46
розрахунками з бюджетом	1620	3491	2634
у тому числі з податку на прибуток	1621	3422	2542
розрахунками зі страхування	1625	84	16
розрахунками з оплати праці	1630	298	373
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення (резерв відпусток)	1660	252	371
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	846	276
Усього за розділом III	1695	5101	3716
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	206850	194254

Керівник

Олена Пантова

Головний бухгалтер

Ірина Данилова